

Lastniki in izdajatelji: Okrajni odbori SZDL Črnomelj, Kočevje in Novo mesto. — Izhaja vsak petek. — Urejuje uredniški odbor. — Odgovorni urednik Tone Gošnik. — Uredništvo in uprava: Novo mesto, Cesta komandanta Staneta 25. — Poštni predal 33. — Telefon uredništva in uprave 127. — Tekoči račun pri Narodni banki v Novem mestu 616-T-181. — Letna naročnina 480 din, polletna 240 din, četrtletna 120 din. — Tiska tiskarna »Slov. poročevalca« v Ljubljani.

Dolenjski list

Tednik okrajev Črnomelj, Kočevje in Novo mesto

OD TEDNA DO TEDNA

Ko v sredo zvečer po osmem sestanku zunanjih ministrov štirih veselih pisem naš tedenski zunanje-politični pregled, lahko presodimo, da je berlinska konferenca dosegla kritično točko. Zda se bo obrnilo ali na bolje ali na slabše, kolikor bo pač prožnost, dobre volje in prizadevnosti na obeh straneh.

Ze pred prihodom zunanjih ministrov na to pomembno mednarodno konferenco je lahko marsikdo sklepal, da bodo ob nemškem vprašanju trčili na največje ovire. Res, kakor da bi hranili moči za ta odločilni dvoboj, so pred tem razmeroma hitro in z obojestranskimi umiki prešli uvodna vprašanja in prvo točko dnevnega reda. Pri Nemčiji pa se jim je zataknilo. Enotno stališče Zahoda do združitve Nemčije in sklenitve mirovne pogodbe je podal britanski zunanji minister in se zato po njem imenuje Edenov načrt. Po tem načrtu bi združitev Nemčije uresničili po naslednjih stopnjah: najprej svobodne volitve, ki bi izbrale narodno skupščino, ta bi sestavila ustavo in pripravila mirovno pogodbo, sledila bi odobritev ustave in imenovanje vsenemske vlade, ki bi se udeležila pogajanj za mirovno pogodbo, končno pa bi sledil podpis in začetek veljavnosti mirovne pogodbe. Edenov načrt so z odobravanjem sprejeli v Bonnu in tudi drugod po zahodnem svetu, celo sovjetski zunanji minister Molotov je dejal, da vidi v njem nekaj pozitivnih strani. Hkrati pa je pripomnil, da bo načrt o rešitvi nemškega vprašanja temeljito preučil in v ponedeljek podal sovjetski osnutek mirovne pogodbe.

Sledil je poldrugi dan ugotovljen in razmeroma optimističnem razpoloženju in pričakovanju, kaj bo prinesla ponedeljkova seja, ko se bodo zunanji ministri preselili iz zahodnega vzhodni Berlin in bo tam izrekli svojo besedo Molotov. Hkrati s splošnim vdomor hladnega vremena v Evropo je tudi govor sovjetskega zunanjega ministra prispeval k precejšnji ohladi tvojca v Berlinu.

Moskovski načrt združitve Nemčije je namreč v bistvu ponavljanje stare in od Zahoda že močno kritizirane poti, ki se začne prav na drugem koncu, kakor je predlagal Eden. Bistvo stališča Molotova je v tem, da je treba najprej skleniti z Nemčijo mirovno pogodbo, nato pa se začne razpisati volitve. Se posebej pa sovjetski predlog zahteva, da se ne sme Nemčija vezati na nobeno vojaško mednarodno zvezo in se v tem izpodbija zahodni predlog o vključitvi Nemčije v evropsko obrambno skupnost. Zanimivo je, da je predsednik nemške socialdemokratske stranke Erich Ollenhauer takoj po prihodu v Berlin ostro grajal vztrajanje Zahoda pri evropski obrambni skupnosti, kar bi po njegovem zavrilo ali celo onemogočilo berlinsko konferenco.

Molotovu so naslednji dan odgovorili vsi trije zahodni ministri in drug za drugim zavrnilo h sovjetski predlog. Tako je razprava o nemškem vprašanju začela na mrtvo točko. Ali bo res — kakor mnogi pričakujejo — Molotov začel popuščati, mar je njegov prvi govor vseboval maksimalni program? Mogoče je res tako, toda težko je verjeti, da bo berlinska konferenca s pridom napredovala, če se zlasti Dulles ne bo otreseel svoje dosedanje ostrine in nepopustljivosti. Trenutno res slabo kaže barometer berlinskih dogovorov, upajmo pa, da se bo začel v prihodnjih dneh spet dvigati in bo dosegel ugodno točko prvih sestankov z zunanjih ministrov.

Ob berlinski konferenci so ostala mednarodna dogajanja precej zatena, čeprav ostaja še vedno precej prečec korejski problem in pa huda italijanska vladna kriza. Fanfani je le malo časa stoloval na predsedniškem mestu in z velikimi težavami je bilo povezano iskanje njegovega naslednika. Ob teh rimskih posvetovanjih pa se je začelo odpirati deloma novo poglavje italijanske politike v poskusih koalije med demokršćani in socialistimi demokrati.

VREME
za čas od 5. do 12. febr.
Med 5. in 10. februarjem bo nastopilo toplejše vreme in bo mraz le ponoči. Snežilo bo v petek ali soboto in v torek ali sredo.
Med 18. in 24. februarjem bo ponovno pritisnil hud mraz.

Uresničena je želja vseh narodov Jugoslavije Maršal Tito vdrugeč izvoljen za predsednika republike

Za predsednika Zvezne skupščine je bil izvoljen tovariš Moša Pijade — Tovariš Tito je poročal o dosedanjem delu Zveznega izvršnega sveta — Gestovljeni so skupščinski odbori obeh domov in izvoljen Zvezni izvršni svet

Pretekli teden sta na dveh visokih jamborih pred poslopjem Zvezne ljudske skupščine v Beogradu spet zavirali državni zastavi. Poslanci iz vseh krajev države so se zbrali, da izvolijo novega predsednika Ljudske skupščine; Milovan Djilas je podal na to mesto ostavko, vker je prišel s svojim javnim publicističnim in drugim delovanjem navzkriž z Zveznim odborom SZDL Jugoslavije, kakor je to utemeljil v svojem odstopu. Ljudski poslanec Lazar Koliševski je predlagal v imenu SZDL za predsednika Zvezne ljudske skupščine starega revolucionarja in izkušnega skupščinskega delavca tovariša Moša Pijade. Vsi poslanci so glasovali za ta predlog, nakar je prevzel predsedniške posele novoizvoljeni predsednik Moša Pijade.

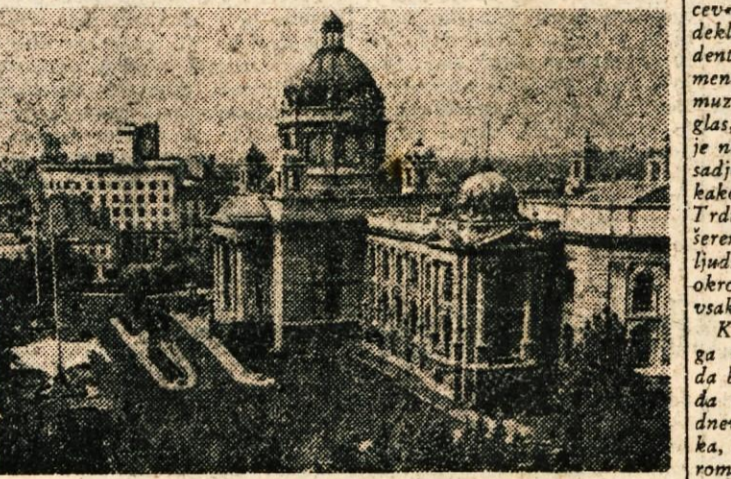
Po izvolitvi je bil sprejet poslovnik Zvezne ljudske skupščine. V petek je pred skupščino podal obsežno poročilo o dosedanjem enoletnem delu Izvršnega sveta predsednik republike tovariš Tito, že prej pa so ljudski poslanci dobili pisмено poslovno poročilo, ki obsega pravzaprav štiriletno bilanco razvoja naše države. Dnevni tisk je ekspozice tovariša Tita objavil v celoti. Njegovo poročila je za nas vse tako pomembno, da ne more mimo njega noben državljani, ki se hoče seznaniti z gospodarskim, notranjim in zunanje-političnim razvojem zadnjih let. Besede maršala Tita o zaščiti državne varnosti, krepitvi zakonitosti, o naši ljudski armadi, o mednarodnih odnosih naše države, o sodelovanju z organizacijo Združenih narodov itd. so potrdile smer naše zunanje politike, ki bo tudi vnaprej miroljubivo sodelovanje na vseh področjih, za katere se zanimajo naši narodi, predvsem pa za ohranitev miru na svetu, se pravi v boju proti napadalnosti in za pravico, da vsak narod sam odloča o svoji usodi.

Zvezna ljudska skupščina je enodušno odobrila poročilo Zveznega izvršnega sveta in ekspozice tovariša Tita. Na dnevnem redu so bile nato volitve novega predsednika republike. V smislu ustavnih določil je bilo treba po preteku mandatne dobe izvoliti novega predsednika republike. V imenu predsedstva SZDLJ, skupine narodnih poslancev in v svojem imenu je Ljudski skupščini pred-

ložil Djuro Pucar kandidata za predsednika republike — tovariša Tita.

«Ko smo govorili o tem predlogu, nisimo prav nič dvomili. V najnovejši zgodovini naših narodov, v našem revolucionarnem gibanju in graditvi socializma stopa v ospredje edinstvena postava tov. Tita, ki je znan in priznan kot voditelj naših narodov ne le po vsej naši deželi, marveč tudi daleč prek njenih meja. Zato predlagam temu visokemu domu, da za naj-

ta smo videli, kakšen je zdaj položaj glede naše notranje politike, videli smo tudi, da caka novi izvršni svet, ki ga boste tu izvolili, še velike naloge, ki jih bo moral izpolniti. Toda, tovariši in tovarišice, v naši deželi, v naši socialistični deželi s trdnimi predstavniki, kakor jih izvolijo naši delovni ljudje, ki izvolijo ljudi, ki poznajo svoj cilj, ki vedo, kaj hočejo, najvišjemu vodstvu, naši najvišji ekspektivi, ni težko izpolnjevati teh nalog, ko ima takšno oporo.

Zvezna ljudska skupščina v Beogradu

odgovornejše mesto v naši socialistični državi, za predsednika FLRJ izvoli dosedanjega predsednika maršala Jugoslavije Josipa Broza-Tita, je dejal tov. Pucar, večinamno ploskanje poslancev in občinstva na galeriji pa je potrdilo njegove besede, ki so izražale želje vseh naših narodov.

Pri glasovanju je dobil tov. Tito vseh 535 glasov. Skupščina je s viharim navdušenjem pozdravila vdrugeč izvoljenega predsednika republike, ki je v soboto pred Zvezno ljudsko skupščino prisegel, nato pa imel krajši govor, v katerem je na kraju dejal:

... Iz poročila Izvršnega sveta

Verujem v to oporo, globoko verujem in ustvarjalno moč in ustvarjalne sposobnosti naših narodov in želim vsem našim delovnim ljudem mnogo uspeha v njihovem bodočem delu.

Naj živi Federativna ljudska republika Jugoslavija!
Nato je bilo izvoljenih 23 članov novega Zveznega izvršnega sveta, v Zveznem izvršnem svetu pa so tudi predsedniki izvršnih svetov H krajskih republik. Potem je Ljudska skupščina izvolila stalne odbore in komisije. Izmed dolenjskih poslancev je v Odbor za organizacijo oblasti in upravo izvoljen tov. Niko Silih, v Odbor za narodno gospodarstvo pa tov. Tone Fajfar.

PLODNO DELO SVETOV PRI OLO KOČEVJE

V torek, 26. januarja je zasedal Okrajni ljudski odbor Kočevje. Iz poročila predsednika Janeza Pirnata je bilo razvidno, da so v minulemu letu sveti pri OLO uspešno opravljali svoje delo. Gospodarski svet je na devetih sejah obravnaval vsa važna gospodarska vprašanja okrajja, sestavljal izbrane pregledne stanja v okraju ter se boril za sredstva za gospodarski razvoj okrajja.

Svet za komunalne zadeve si je prav tako prizadeval kar najbolj uspešno reševati prečca komunalna vprašanja. Tu ni manjkalo težav; ni bilo tudi prave jasnosti o delokrogu sveta. Deljena so mišljenja, ali je svet v taki obliki potreben, ali pa naj bi se priključil gospodarskemu svetu samo kot odbor za komunalne zadeve. Nekateri odborniki menijo, da bi svet okrepili in naj bi bil samostojnejši kot doslej.

Zelo uspešno sta delovala svet za zdravstvo in socialno skrbstvo ter svet za prosveto. Predsednik Pirnat je priporočil, naj bi dobre izkušnje teh svetov

upoštevala tudi gospodarski in komunalni svet, zlasti v sodelovanju potrebnih odborov in komisij, v katerih bi lahko sodelovali vsi državljani predanih in s posebnih državljanov. Od take pomoči bi imeli korist vsi sveti in okrajni ljudski odbor v celoti, uspehi pa bi bili nedvomno večji. — Uspešno je delal tudi svet za notranje zadeve.

Precejšen del razpravljanja na seji je bil posvečen delu upravnega aparata OLO. Njegove naloge so obsežne. Navzlic velikemu prizadevanju pa so nekateri referati, posebno upravno-pravni, v zaostanku, OLO nujno potrebuje vsaj še enega dobrega pravnikarja, gospodarski svet pa izkušnega ekonomista. Poprečna izobrazba uslužbencev OLO je nizka. Tu bo treba se precej prizadevanja za napredkom, čeprav nekateri uslužbenci z nižjo ali srednješolsko izobrazbo ne zaostajajo v praktičnem delu za izobrazbenimi kadri. Posebno se kaže to pri tistih tovariših, ki imajo za sabo velike izkušnje.

Na seji so bili izvoljeni novi košava. V Beogradu so zaradi hudega mraza zaprli šole. Snežni zameti in košava so tu naredili veliko škodo, bojijo pa se, da bo izredno visok sneg udrl slabe strehe. Tu je otežkočena preskrba prebivalstva, ves javni promet pa je ustavljen. Šole so zaprli tudi v Bosni in Hercegovini. V Plevlju je izginil gimnazijec v snežnem zametu.

Zlasti huda burja pa je na Goriškem, kjer je v noči od 1. na 2. februarja dosegla hitrost okoli 125 km. V Solkanu, Ajdovščini in Vipavi je povzročila že več milijonov dinarjev škodo. Potrgane so mnoge električne žice, podrti drovi, odkrite strehe manjših hiš. Mraz in burja zlasti otežkočata redno proizvodnjo električne energije in hidrocentralah. Vse pa je presegel silen vihar v Trstu, ki ga primerjajo je še s slinim viharjem v letu 1929. Vihar se je spremenil 2. februarja v pravi ciklon

Ob tednu slovenske kulture

Osmega februarja 1849, torej pred sto leti, je umrl France Prešeren. Ni Prešeren samo naš največji pesnik, ampak tudi eden največjih sinov, kar jih je v dolgih tisoč letih rodila slovenska mati. Knjiga njegovih poezij to je esenca naše kulture, žlabni sad naše besede, naše misli, našega srca. Prešeren ni le naše literarno ime, to ime se je spreminilo v simbol narodnega kulturnega življenja preteklosti, sedanjosti in prihodnosti. Prešeren je kakor tisti čudoviti dragulj v bajki, ob čigar dotiku se navadno kamenje spremeni v dragotino. Prešerenova umetnost je požalbnila in žlabni vsa naša kultura, osvetljuje vse naše poti za napredek ter za čim globljo in čim višjo omiko.

V novi, svobodni domovini je šel Prešeren zaslat v vsej svoji žarni svetlobi in oživel v zavesti naših ljudi. Kajti pesnik iz Vrbe ni poet za nekakih »izbrancev«, ni poet za albume sanjavih deket in za prebujajočo se študentosko ljubez, kakor ni okamenela za literarne historike in muzejske arhive — Prešeren je glas, je živo srce našega ljudstva, je neusahljivo drevo, ki bo s svojim sadjem še pozne vrtnike radoval, kakor je že pred 104 leti zapisal Trdina. Zavedajot se, kaj je Prešeren in kaj nam pomeni, je naša ljudska oblast razglasila, dneve okrog datuma njegove smrti za vsakoletni kulturni teden.

Kakšen je pomen tega kulturnega tedna in kaj moramo storiti, da bo ta teden imel svojo vsebino, da ne bodo to le neki brezlični dnevi, vsečci v zraku in brez besede, ne da bi dosegli namena, oziroma se vsaj čimbolj bližali namenu, za katerega so izbrali Vnانيا oblika; nekako odevalo tega kulturnega tedna so seveda razne kulturne prireditve in proslave, med katere spada tudi proslavljanje Prešerenovega spomina. Te proslave in prireditve so seveda zelo pomembne, saj so v večji ali manjši meri prav izraz in manifestacija našega kulturnega življenja, na ogled postavljena podoba našega kulturnega obraza, pa bodi v večjem ali manjšem merilu, to se pravi, imajo svoj pomen tako za naša kulturna sredstva, kakor za neko odmaknjeno vas s skromno, pa vendar lahko zelo žlabno priveditvijo. To pa ni vse, zlasti ni bistveno za naš kulturni teden. Kulturni teden je, oziroma mora biti pretes vsega našega kulturnega in prosvetnega udejstvovanja, pa bodi to v kul-

giram dobro knjigo? In za sloberno množično organizacijo velja še nekaj: koliko smo pri osem svojem delu, političnem, ideološkem, vzgojnem kulturnem? Koliko smo kulturni v medsebojnih odnosih? Kajti to so stvari, ki izpričujejo tako za kulturna društva, kot za organizacije in za posameznika, koliko je sploh kultura v nas, v koliko nas je kultura že prežela. Kajti velika zabevca naše demokracije, našega socializma (in njegova pridobitev) ni samo čim širši razmah kulture, tistega osebnika, ki kulturne dobrine ustvarja, temveč tudi vsesplošna kulturnost, ki kulturne dobrine ustvarja, temveč tudi vsesplošna kulturnost, ne samo estetska. Ali ni prav kulturnost ena temeljnih osnov etike socializma za slehernega človeka napredne, socialistične in demokratske družbe?

Taka je v širokih obrisih naloga in usmerjenost kulturnega tedna. Ta teden je navezan na Prešerenov spomin. Ne smemo pa ga lagodno obiti s kako akademijo in recitacijo Prešerenovih pesmi. Pregledati moramo, koliko je v našem okolišju kulture, prave kulture, kje so ovire, kje napake, da kultura življenja je životari. Kajti za našo kulturo smo odgovorni vsi, vsi smo in moramo biti v nekem smislu kulturnost, kajti kultura je niso samo »kulturniki«. Ljubiti našo kulturo, katere je prav Prešeren njen najbobonejši cvet, ljubiti našo besedo, našo knjigo, našo umetnost, si prizadevati, da bo kultura v sleherni naši vasi pogrnala krepke korenine in prevzgojila ljudi (namreč prava, socialistična kultura) in da nas bo prepričala tudi kulturnost (ne da bomo kulturo samo poznali, ampak tudi kulturno živeli), to je klic kulturnega tedna, njegov namen in cilj. Če pa bomo kulturni teden vzeli samo kot vnanjo manifestacijo, bo to le prazen zven, brez odmeva in glasu, proslavljanje Prešerna pa brez učinka na naše srce in misel, brez učinka za našo kulturnost.

Zaprošenih je 40 milijonov za novomeški vodovod

Na 1. redni seji v četrtek 28. januarja so odborniki Ljudskega odbora mestne občine poslušali poročila predsednikov svetov, obravnavali osnutek pravil Uprave rejnišča in tržnice ter se posvetovali o širokopotezni akciji zimskega škropljenja proti kaparju.

Pozornost je vzbudilo med ostalimi poročili sveta za komunalne zadeve, v katerem je predsednik sveta tovariš Franc Matko sporočil, da je Novo mesto z jamstvom OLO zaprosilo pri centrali Narodne banke v Beogradu za investicijsko posojilo v višini 40 milijonov dinarjev. S to vsoto bi nakupili manjkajoče specialne cevi, kompresor, drugi material ter nadaljevali z lani začetim deli na velikem obnavljanju in razširjanju novomeškega vodovoda. Če bo posojilo odobreno (vračati bi ga skozi 10 let, začeti s letom 1956), bodo lahko dela na vodovodu napredovala v toliko, da bi Bršljin že letošnjo jesen dobival dovolj vode skozi nove cevi. Več o vodovodu pa bo poročano na prihodnji seji LO MO.

Z zanimanjem so odborniki poslušali tudi predlog istega sveta, da bi začeli v Novem mestu postopno uvajati meonsko cestno razsvetljavo. Poleg tega, da je to moderna, sodobna cestna razsvetljava, pa porabi komaj tretjino toka v primeri z navadnimi žarnicami, katerih nam vedno manjka, prav tako pa tudi hitro pregore. Za 8 garnitur take razsvetljave bi porabili letno do 2 milijona din. Mestna občina je v stikih s celjsko mestno občino, ki tako razsvetljuje že ima, o zadevi pa bo mestni odbor še razpravljal.

Vso pozornost bo treba v prihodnjih dneh posvetiti čiščenju in zimskemu škropljenju sadnega drevoja. Kapar grozi s popolnim uničenjem novomeških sadovnjakov. V akciji sodelujejo mestna občina, kmetijska združenja in kmetijska šola na Grmu.

RAZVESELJIV NAPREDEK V BELOKRANJSKEM TKALSTVU

Moderna švica posveča do mači hišni obrti vsu skrb — Ali je tkanje res le za žene? — Tksalske družine bodo tudi uslužbna podjetja

Švicarska vzgojiteljica Hani Wipf iz Zürichja je lani poletni zšla po srečnem naključju v moj dom. Ob tej priliki sem ji pokazal razne predmete belokranjske hišne obrti, med temi tudi tkane vzorce iz naših tkalskih tečajev v Adlešičih. Povedala mi je, da tudi ona doma tke in potem je bilo snovi dovolj za razgovor.

Nekaj tednov potem mi je poslala revijo »Heimatswerk« s pripombo, da je to za orientacijo o ročnem tkalstvu v Švici. Revija je bogata slik; prva slika predstavlja tkaliko pri krosnih ali stavljah, pod njo pa je napis:

Tako je torej. Napredna in visoko civilizirana švica posveča veliko pozornost ročnemu tkalstvu, ki postaja vedno bolj znano tudi na mednarodnem trgu.

V naši revni Beli krajini se giblje čez zimo več kakor štiristo parov pridnih rok pri starih krosnih, da se napravi najnujnejše za dom. Belokranjsko tkalstvo je napravilo velik korak naprej in ne sme ostati sredi pota. Sedaj bodo

nadaljevali s tečajem in tkalke bodo videlo morda prvič v življenju listovko, kakor so v zadnjem tečaju prvič videlo tkati sukno. Prav bi bilo, da se začne tudi šoli odrasli fantje zanimati za tkanje. Povsod drugod tko platno in sukno tkalci, edino v Beli krajini je navada, da tko le žene.

Kader tkalk raste iz dneva v dan. Treba se bo lotiti tega problema.

V januarju so pridobili novih naročnikov za »Dolenjski list«:

1. Občina Adlešič	7	1. Občina Brusnice	3
2. Občina Črnomelj	85	2. Občina Dobrnica	3
3. Občina Dragatuc	24	3. Občina Dol. Toplice	15
4. Občina Gradac	10	4. Občina Dvor	6
5. Občina Metlika	26	5. Občina Gotna vas	21
6. Občina Predgrad	9	6. Občina Hinje	2
7. Občina Semič	26	7. Občina Mirna	26
8. Občina Vinica	58	8. Občina Mirna peč	4
Skupaj okraj Črnomelj	245	9. Občina Mokronog	14
1. Občina Dolenja vas	3	10. Občina Novo mesto	15
2. Občina Draga	8	11. Občina Prečna	11
3. Občina Kočevje	22	12. Občina Rakovnik	28
4. Občina Koveška reka	4	13. Občina Straža	27
5. Občina Kostel Fara	4	14. Občina Šentjernei	31
6. Občina Loški potok	5	15. Občina Skočjan	3
7. Občina Mozelj	2	16. Občina Šmarjeta	10
8. Občina Oslinca	1	17. Občina Trebelno	8
9. Občina Ribnica	7	18. Občina Trebnje	14
10. Občina Sodražica	1	19. Občina Trška gora	3
11. Občina Vel. Lašče	23	20. Občina Vel. Loka	5
12. Občina Videm	3	21. Občina Vel. Gaber	2
Skupaj okraj Kočevje	79	22. Občina Zavrčec	11
		23. Občina Zuzemberk	2
		Skupaj okraj Novo mesto	267

FOX daje čevljem blesek in jih konzervira

Zadnji v abecedi... Kmetijstvo na Kočevskem

Utrinki z občinske konference ZKS v Žužemberku

V delu občinskega komiteja ni bilo pravih uspehov, ker je sekretar zelo zaposlen. Po Žužemberku se govori, da nam tuji ne bodo komandirali, pa se menda tudi zato marsikdo umika delu. V SZDL pada članstvo, ker se je povečala članarina v organizaciji, razširila pa se je propaganda, da članarino sploh ni treba več plačevati.

Politično vzgojnega dela je bilo vse premalo. Kmetijski tečaj je propadel, ni zanimanja za gospodarski razvoj. Kmečka zaostalost je prav tako kot nekdanj. Kulturno izobraževanje in gospodarski napredek gresta le počasi naprej. Krajevna podjetja se ne razvijajo. Sindikat s svojim predsednikom vred ni izpolnil nalog. Proizvodnja je nizka. Zidarsko podjetje je šlo prej popravljati cerkev kakor krajevno gostinsko podjetje. Krajevna trgovina kupuje čevlje v Toplicah, domačega čevljarkega podjetja pa se izogiba. Malo podjetij imamo, pa še ta se križem gledajo. Iz nič tudi občina ne more ustvarjati čudežev...

Taki in podobni stavki mi prihajajo v spomin, ko listam po beležnici. Občinska konferenca žužemberških komunistov, na kateri je bilo tudi precej nečlanov, je bila po svoje zanimiva, čeprav ni najbolj uspešna. Ko je bila namreč že končana, so mi povedali nekateri komunisti: »Vidiš, tako je pri nas zmeraj. Pridemo skupaj, si pomeno to in ono, nekateri — člani in nečlani — se tudi skregajo med seboj, pa gremo spet narazen. Tako je pa tudi na drugih sestankih v Žužemberku.»

Da v Žužemberku še vedno manjka sloge in medsebojnega tovarštva, iskrenega zaupanja in železne volje za napredek, po gornjih besedah menda ni treba posebej poudarjati. Občinska konferenca je razpravljala precej več o gospodarskih pomanjkljivostih in pre-

Napredek v belokranjskem kmetijstvu

(Nadaljevanje s 1. strani) blema bolj resno, ker bo imelo določeno za bodočnost velik gospodarski pomen. Vse ročno delo po kmetijstvu in v cestnistvu bo povezano z invalidskim podjetjem »Belokranjska« in z Okrajno združenje v Črnomlju. Pobudo je dal sekretariat ZK Črnomelj. Razume se, da bo potrebnih v začetku še nekaj sredstev, ki jih bo Gospodarski svet okraja Črnomelj gotovo preskrbel vsaj za dokončano vzgojo kadrov. Za opremo nadaljnjih združenj tkalnice po posameznih vaseh pa naj bi poskrbeli občinski ljudski odbori in kmetijske zadruge. Tkalske družine bodo postale tudi uslužnostna podjetja, ki bodo sprejemala in tkanje platno in sukno tudi iz drugih okrajev in bo s tem dana marsikomu prilika, da pride do trpežnega domačega platna za rjuhe in prte. Nameravajo tudi izdelovati prte iz domačega platna za prodajo, kar bodo prvotno pozdravile gospodinjice, ki vedo, da je domače platno zelo trpežno in se mnogo laže in lepše pere kakor bombažno.

Če bo šlo vse po sreči, bo videti iz precej izdelkov na gospodarski razstavi, ki bo prirejena letos v Črnomlju. V Adlešičih nameravajo pripraviti v šoli stalno razstavo raznega materiala, vzorcev in izdelkov. Tudi strokovno knjižnico si bodo omislili, ki bo izpopolnjevala znanje naših tkalk. Za vsa moralno in strokovno pomoč, ki so jo imele belokranjske tkalke od Tekstilnega tehnikuma v Kranju, šole za umetno obrt v Ljubljani, od Društva prijateljev Bele krajine in tekstilnih podjetij v Kranju, Litiji, Škofji Loki in Trzinu, pa se pripravljajo tudi v bodoči Bela krajina, zibelka parizanstva, ni pozabljena. Tkalcam, ki so stopile na nova, naprednejša pota, pa pomagamo na srca, naj se ne dajo motiti raznim prepepetalkam, ki bi radi zavirale napredujoče delo. Kaj kmalu bodo vidni uspehi, od katerih bodo imele pridne roke svoj zaslužek. B. R.

Najnižje prodajne cene nekaterih žvil

v času od 11. do 18. januarja 1954

Zavod za statistiko in evidenco LRS je v navedenem tednu zabeležil po svojih organih naslednje najnižje cene:			
Goveje meso, sveže	kg 190	Jesenice, Novo mesto, Celje, Maribor, Ptuj, Murska Sobota	
Svinjsko meso, sveže	kg 200	Ptuj, Murska Sobota	
Prekajani svinjski hrbet	kg 290	Ptuj, Murska Sobota, Postojna	
Prekajena slanina	kg 230	Jesenice, Novo mesto, Celje, Maribor, Ptuj	
Kokoš, živa, pribl. 1,5 kg	kos 300	Maribor	
Kokošja jajca	kos 12	Murska Sobota	
Mleko, sladko, kravje	liter 20	Ptuj	
Surovo maslo	kg 400	Maribor	
Krompir	kg 10	Ptuj, Murska Sobota	
Fižol v zrnju	kg 65	Ptuj	
Cebula	kg 30	Novo mesto, Postojna	
Oreh, cel	kg 120	Jesenice, Ptuj	
Med, naravn	kg 250	Novo mesto, Postojna	
Suhe slive	kg 86	Jesenice	
Zelena solata	kg 48	Celje	
Sladko zelje	kg 10	Novo mesto, Maribor, Ptuj	
Kislo zelje	kg 16	Postojna	
Sir, trdi	kg 290	Ptuj	
Vino 11 malig. v gostilni	l 156	Postojna	
Zganje, močno nad 40%	l 338	Postojna	

Zavod za statistiko in evidenco LRS, Ljubljana.

kih vprašanih trga in njegove okolice kakor o svojem delu, predvsem pa o nalogah, ki jih komunisti v Žužemberku nimajo malo.

Krivino bi bilo reči, da komunisti v Žužemberku zadnja leta niso delali. Ne, naredili so to in ono, trudili so se, da bi »ne ostali vedno zadnji v abecedi«, kakor je nekdo na konferenci dejal, vendar — vsega tega je bilo premalo. Vse, kar so komunisti in ostali tržani na občinski konferenci povedali slabega o razmerah v krajevnem gospodarstvu, skrbi za turizem, komunalno itd., prav gotovo kvartu politično stanje v Žužemberku. Prav zato pa je področje dela žužemberških komunistov neiztrpno. Konferenca sama je potrdila, da so se člani ZKS v trgu navadili slabe stvari ugotavljati, ne znajo — ali nečajo — pa ukrepati proti slabostim. Dejstvo, da predsednik sindikata dve leti ne naredi za vzgojo delavstva skorajda ničesar (ali je kriv za to sam ali cel odbor, je tu prav vseeno), gre mimo komunistov v Žužemberku. Da je kmetijski izobraževalni tečaj zaspal, da nimajo Partizana (čeprav je bilo dovolj mladih prijaviteljev za njegovo ustanovitev), da podjetja živorjarijo, da je kraj, podjetje »Jelka« zaspalo zaradi medsebojnih slabih odnosov voditeljev podjetij itd. — vse to kaže, da so komunisti v Žužemberku slabi pobudniki napredka.

Vsako pri nas je nekoliko preveč kunsten, drug drugega spodbijamo, o temu pravimo,

Kmetijsko gospodinjstvo tečaj v Preloki

V soboto, 23. januarja so v Preloki, eni najbolj oddaljenih belokranjskih vasic, zaključili gospodarsko-gospodinjstvo tečaj, ki ga je bila organizirala Zveza združenj. Tečaj je obiskovalo 18 združnic, po večini žena. Pobudo za tečaj so dale same žene iz Preloke, za pomoč so pa naprosile Zadrugo zvezo, ki jim je rada ustrežala. Tovarišica Medvedova iz Črnomlja je žene učila kuharske umetnosti, pa tudi za razna predavanja je bilo poskrbljeno. Prijeten vtis je dobil gost.

V volilnih enotah št. 20, 39 in 40 bodo 28. februarja nadomestne volitve

Na podlagi 20. in 117. člena zakona o spremembah in dopolnitvah zakona o volitvah in odposilnih odborih ljudskih odborov (Uradni list LRS št. 3/1953), je OLO Novo mesto na 7. skupni seji okrajnega zbora in okrajnega zbora proizvajalcev dne 23. decembra 1953 izdal

ODLOK o razpisu nadomestnih volitev

1. člen
Jazbinsku Augustu, odborniku okrajnega zbora za 20. volilno enoto, je po 5. členu zakona o spremembah in dopolnitvah zakona o volitvah in odposilnih odborih ljudskih odborov prenehal mandat, ker kot poslanec zveznega odbora proizvajalcev ne more biti hkrati odbornik obeh zborov istega ljudskega odbora.

2. člen
Zaradi prenehanja mandata v 1. členu navedenemu odborniku se razpisujejo nadomestne volitve v okrajni zbor okrajnega ljudskega odbora Novo mesto v tehte volilnih enotah:

- 1. št. 20, ki obsega v Novem mestu tale naselja:
Tavčarjeva cesta — Vrhinčičeva cesta od 26 do 41 — Vrtnice n. j. — Krekova ulica — Koledvorska cesta — Brešljin — Cemelna — Mla Bučna vas in Försterjeva ulica.
- 2. št. 39, ki obsega v območju OBLO Trebnje tale naselja:

da je tuje, o onem spet, da je domačin in tako dalje! Je na konferenci kritiziral komuniste eden izmed nečlanov. Mislim, da je imel v marsičem prav. Odločno bo treba pomesti s klicami šovinizma in nezdravim drobnjakarstvom, ki hromi razvoj kraja. Brez zamer bo treba počistiti tam, kjer sta zavladali familijarnost ali skrivanje osebnih trme za »voljo delavskih svetov« in podobno.

Ni res, da si delovni ljudje Žužemberka ne želijo napredka in boljšega življenja v svojem kraju. Treba pa je, da občina, vodstva organizacij in društva, skratka vsi, ki jim ljudstvo izkazuje zaupanje s tem, da jih je izvolilo, z delom pokažejo voljo, da dvignejo Žužemberk in njegovo okolico iz zaostalosti. Vsi vedo, da jutri v Žužemberku še ne bo Litostroja; marsikaj pa se da doseči tudi že zdaj — vendar brez osebnih prepričev, nezaupanja, stalnih sumničnj, podtikanja itd. Odgovorna naloga komunistov pri tem je, da si z javnim poštenim delom za dvig ostalega kraja utrdijo ugled, da bodo cenjeni zaradi svoje vzgledne požrtvovalnosti in volje, pomagati povsod, kjer je treba, ne glede na težave, s katerimi se je treba boriti. Biti v tem prizadevanju pobudnik vsakršnega napredka, pa pomeni izpolnjevanje sklepe VI. kongresa ZK Jugoslavije.

Žužemberški komunisti pravijo, da je bila občinska konferenca prelomska v njihovem delu. Življenje bo potrdilo, ali je res tako. —k

ko je ob zaključku tečaja stopil v hišo tovariša Miha Simičiča, ki je bil rade volje dal ženam na razpolago prostor za tečaj, in so ga sprejele tečajnice, običeane v lepe narodne noše iz doma stkanega platna. Tamburaški zbor je z izbranimi točkami skrbel za prijetno zabavo, tečajnice pa so svojo spretnostjo in disciplino pokazale, da je tečaj dobro usel in dosegel svoj namen.

Navzoči okrajni sekretar Martin Zupanc je v svojem razgovoru vzpodbujal tečajnice k aenehnemu izobraževanju. Poudaril je, kako ljudje v črnomaljskem okraju čedalje bolj žele izobrazbe in je treba poskrbeti, da njih želje ne bodo ostale neizpolnjene. Tajnica ZZ pa je ženam objubila, da bodo prihodnje leto s tečajem nadaljevali. Ta čas pa naj žene pridobivajo znanje priročno uporabljajo pri svojem vsakdanjem delu. Načelnik sveta za pravo in pravno je zahvalil tečajnicam in tov. Medvedovi za njih prizadevnost, da je tečaj tako lepo uspel.

Navzoč je bil tudi tovariš Zupančič iz Kranja, ki uspešno vodi strokovni tkalski tečaj v Adlešičih in seznanja tkalke z modernjšo tehniko tkanja. Poudaril je, da bo domača obrt v teh krajih prinašala lep vir dohodkov. Čudi pa se, je dejal, da se tkanja ne lotijo tudi moški.

Vso pomoč je nudila tečajnicam Kmetijska zadruga v Preloki. Lep primer, kako Preločanci stremijo po izobraževanju, je dal mož ene izmed tečajnic, Franc Simičič. Ko so ga v Črnomlju na OZZ vprašali kako in kaj, je odgovoril veselo, po preloško:

»Znate, imamo i doma mnogo posla, ali toliko ga ne bi bilo, da ne bi pustil svoji ženi na tečaj, da se nešte nauči!«

To naj bo spodbuda tistim, ki tako težko pustijo svoje žene na tečaj ali predavanje, čeprav se tam naučijo stvari, ki so za dom samo koristne. L.

MNOGIM GOSTILNIČARJEM JE TREBA RES GLEDATI NA PRSTE

Pred časom so člani trgovinske inšpekcije napravili kontrolo v gostilnah, v katerih so prodajali vino, kupljeno pri podjetju »Slovenija vino« v Ljubljani. Pri 83 preiskanih primerih so dobili kar 56 taktih, kjer je bilo vino razredčeno z vodo, v neki ljubljanski gostilni pa so ga razredčili celo v treh etapah.

Ugotovili so tudi, kako posamezni gostilničarji goljufajo pri nakupu vina. Eden je kupil vino v sodu, ki je držal 405 litrov, za toliko je bil namreč cementiran, v resnici pa je držal 60 litrov več. Sod je bil predelan tako, da so bile vanj vedlane nove dode in razširjeno dno.

Pri sodih, s katerimi se nakupuje vino, se je že ugotovilo, da drže več kot je na njih zabeleženo, čeprav ni videti, da bi bili predelani. To da slutiti, da se gostilničarji ob priliki cementiranja poslužujejo zvijač, morda celo napihnjenih svinjskih mehurjev, ki jih za časa cementiranja pritrdijo na notranji strani sode, s čimer zmanjšajo prostornino, ko pa je sod cementiran jih odstranijo.

NOVO ZDRAVILO ZA TUBERKULOZO

Med glavna zdravila za tuberkulozo spadata streptomycin in isoniazid. Zdjaj je kemikom je uspelo, da so oba zdravila združili in tako zdravljenje poenostavili. Novo zdravilo se imenuje streptohydrazil.

Ing. Anton Zorc:

(Nadaljevanje iz 4. štev.)

Preskrba z vodo je težak problem, še posebno na področju ožje Kočevske, kjer je v višjih legah precej obsežnih kraških pašnikov, ki so brez vode. Zato se mora več sto hektarjev pašnikov izkoristiti s košnjo, ne pa s pašo; dočim je zaradi preskrbe z vodo možno pasti le na košeninah in travnikih, ki so bliže vode, odstopajo bliže gospodarskih središč. Ta nujnost izredno poudari celotno kmetijsko, zlasti živinorejsko proizvodnjo, ker je treba kositi izrazito pašne površine, katere dajejo majhne pridelke sena, včasih celo samo 300 do 500 kg na hektar. Zaradi slabih pridelkov je treba za preskrbo zadostnih količin sena pokositi velike površine in se košnja neizbežno toliko zavleče, da seno prezori in oleseni. Tako je zaradi teh neugodnosti proizvodnja sena dražja, kvalliteta pa slabša. Zboljšanje bo možno prvenstveno z ureditvijo preskrbe z vodo, šele za tem bodo res koristni tudi vsi ostali ukrepi. V suši, ki je v poletnih mesecih pogosta, nastane vprašanje preskrbe z vodo za ljudi in za živino. Ker so studenci redki, je v večini krajev kočevskega okraja edina zaloga vode le v vodnjakih, ki velikokrat ne zadostajo. V suši kaj hitro zmanjka vode, ki jo je treba dovažati po več 10 kilometrov daleč. Leta 1949 je zmanjkalo vode na večjem številu državnih posestev in jo je bilo treba voziti skoraj dva meseca, za približno 800 glav živine in za ljudi, povprečno od 15 km daleč. Z napravo nekaj večjih vodnjakov se je stanje sicer izboljšalo,

endar ostane vprašanje preskrbe z vodo odprto ne le za celotno Kočevsko, ampak tudi za sosednjo Suho krajino. Značilno za kmetijstvo okraja Kočevje je podnebje, ki je odraz celinskih in obmorskih vplivov. Toplotne razlike med posameznimi letnimi časi so velike. Vsled bližine Jadrana imamo v vročih poletjih od 40° C toplote, pozimi pa je zaradi razmeroma visokih leg in vetrov do —25 stop. in celo —30 stop. C mraza. Srednja letna temperatura je nekaj nad 8 stop. C. Izjema so prisojni predeli ob Kolpi (Fara, Vas, Petrinje, Kuželj), ki imajo miteljšje podnebje. Padavin je let-

no okrog 1500 m/m. Padavine so med letom neenakomerno razdeljene, največ jih je spomladi in jeseni, manj pa v poletju. Zaradi manjših količin padavin v poletnih mesecih in zaradi razmeroma lahko pro-pustne pogosto tanke plasti zemlje (posebno v vseh brežnjih predelih), nastopi v poletju večkrat suša, ki ima težje posledice zlasti za živinorejo, za katero tedaj primanjkuje krme in dobre pitne vode. Velike toplotne razlike in neenakomerna razdelitev padavin so posebno občutne v zadnjih letih, ko se k temu pridružujejo še močni vetrovi. Za takšno stanje so bržkone precej uteme-

otdignani od dnevnih dogodkov, da niso na tekočem o tem, kar se dogaja v državi ali v svetu. Imamo več primerov, ko noben član osnovne organizacije ni naročen na ljudsko pravico Borbo, na splošno pa ima ta list komaj 10,5 odstotkov komunistov v okraju. Taki, ki redno ne berejo in študirajo člankov v našem glasilu, ne morejo biti na tekočem in se zato tudi ne morejo uveljaviti pri množicah. Značilen je primer OPO na Uršnih selih, kjer se člani niso sestali kar 4 mesece. Sklenili so, da se bodo sestali le »po potrebi«, pa ves ta čas niso videli nobene take naloge.

Naj navedem še dva primera, ki zadevata posamezne člane in organizacije ZK na terenu: Ko je bil izdan 8. oktobra lani znani sklep Angloamerikancev o priključitvi cone A Italiji, je bilo nekoliko organizacij, ki niso čutilje potrebe, da bi se takoj sestale in proučile, kaj je treba ukreniti za pravilno tolmačenje množicam ob tem krivičnem sklepu. Dalje: Dijas je objavil

Pred kratkim so slavili prebivalci kostelskih vasi Novih sel in Banjaloke nad vse vesel dogodek. 1. januarja jim je zasvetila električna luč. Vso jesen so trajala pripravljajna dela, pri katerih je zelo pomagala s prostovoljnimi delom večina prebivalstva. Pri organizaciji del so se najbolj izkazali organi Kmetijske zadruge v Banjaloki, prav posebno pa še tajnik občine Miha Delak. Ljudska oblast je dala za elektrifikacijo dolgo-ročno posojilo v znesku 6 milijonov dinarjev.

Kmetijska zadruga v Fari je v preteklem letu začela z delom svojih posepevalnih odsekov. Organiziran je živinorejski odsek z rodovnikom za najboljšo plemensko živino. Poljedelski odsek pripravlja organizacijo osuševalnih del v dolini Kolpe, s čimer bo do pridobil 30 hektarjev ravninske površine. V okviru sadjarskega odseka bo organizirana drevnecna, ki bo krilala domače potrebe. V teku so tudi priprave za čim bolj uspešno zimsko škropljenje.

Kmetijsko pošolsko izobraževalno delo je letošnjo zimo organizirano v Kostelski do-

lini nekoliko drugače kot lani. Predavanja niso več organizirana v ponavljajočih se dnevih, temveč imamo enotedenske tečaje iz poljedelstva, živinoreje in sadjarstva po vseh vaseh, kjer se zbere dovolj poslušalcev. Prednost za take organizacije je v tem, da je poslušalstvo vedno isto, pouk pa strjen. Udeleženci tečajev plačajo skromen prispevek, ki organizacijsko uvrščuje tečaj.

Razen teh kratkih tečajev pripravljamo tudi daljši tečaj za vsestransko izobrazbo mladink ter dolgo prečkavani tečaj iz pletilstva, ki bo nudilo prebivalstvu postranski zaslužek.

KAJ PRINAŠA URADNI LIST FLR J

55. številka zveznega uradnega lista objavlja 30. dec. 1953 med drugim uredbi o prometnem davku in Odredbo o sestavi, pregledu in potrditvi zaključnih računov kmetijskih združenj in okrajnih ter poslovnih zvez kmetijskih združenj za leto 1953.

V 56. številki Uradnega lista FLR J je bila izdana Uredba o dohodnini, Uredba o trgovanju ter o trgovskih podjetjih in trgovinah ter Uredba o plačah delavcev in uslužbencev gospodarskih organizacij. Objavljen je tudi Odlok o prvem razpisu investicijskih posojil iz splošnega investicijskega sklada ter Odlok o davčnih stopenjah dohodnine za leto 1953.

V 1. številki zveznega Uradnega lista, ki je izšla z datumom 1. I. 1954, je objavljen med ostalim Pravilnik o strokovni izobrazbi upravnih uslužbencev, Navodilo o honorarnih uslužbencih in Odločba o najvišjih prodajnih cenah za motorni bencin, motorni petrolej in plinsko olje, kov za uradno otovanja na mo, po kakšni »zaslužek« je

pred kratkim so slavili prebivalci kostelskih vasi Novih sel in Banjaloke nad vse vesel dogodek. 1. januarja jim je zasvetila električna luč. Vso jesen so trajala pripravljajna dela, pri katerih je zelo pomagala s prostovoljnimi delom večina prebivalstva. Pri organizaciji del so se najbolj izkazali organi Kmetijske zadruge v Banjaloki, prav posebno pa še tajnik občine Miha Delak. Ljudska oblast je dala za elektrifikacijo dolgo-ročno posojilo v znesku 6 milijonov dinarjev.

Kmetijska zadruga v Fari je v preteklem letu začela z delom svojih posepevalnih odsekov. Organiziran je živinorejski odsek z rodovnikom za najboljšo plemensko živino. Poljedelski odsek pripravlja organizacijo osuševalnih del v dolini Kolpe, s čimer bo do pridobil 30 hektarjev ravninske površine. V okviru sadjarskega odseka bo organizirana drevnecna, ki bo krilala domače potrebe. V teku so tudi priprave za čim bolj uspešno zimsko škropljenje.

Kmetijsko pošolsko izobraževalno delo je letošnjo zimo organizirano v Kostelski do-

lini nekoliko drugače kot lani. Predavanja niso več organizirana v ponavljajočih se dnevih, temveč imamo enotedenske tečaje iz poljedelstva, živinoreje in sadjarstva po vseh vaseh, kjer se zbere dovolj poslušalcev. Prednost za take organizacije je v tem, da je poslušalstvo vedno isto, pouk pa strjen. Udeleženci tečajev plačajo skromen prispevek, ki organizacijsko uvrščuje tečaj.

Razen teh kratkih tečajev pripravljamo tudi daljši tečaj za vsestransko izobrazbo mladink ter dolgo prečkavani tečaj iz pletilstva, ki bo nudilo prebivalstvu postranski zaslužek.

KAJ PRINAŠA URADNI LIST L R S

Številka 1 Uradnega lista LRS z dne 14. I. 1954 prinaša med odloki ljudskih odborov tudi odlok o obvezni tuberkulinizaciji v okraju Črnomelj, po katerem bo zaradi preprečevanja pri goveji živini v Beli krajini preiskana vsa goveja živina, stara nad dva meseca. V isti številki je objavljen odlok OLO Črnomelj, po katerem je v okraju prepovedano točiti hibridna vina, obvezno pa je treba označevati vrste vina, ki se točijo in prodajajo. Objavljen je tudi odlok OLO Črnomelj o pavšalnem povračilu stroškov za uradna potovanja na območju okraja Črnomelj.

V isti številki je nadalje objavljen odlok o javnem redu in miru v okraju Novo mesto ter odlok o razpisu nadomestnih volitev v I. volilni enoti za volitve v občinski ljudski odbor Videm—Dobropolje.

KAJ PRINAŠA URADNI LIST L R S

Številka 1 Uradnega lista LRS z dne 14. I. 1954 prinaša med odloki ljudskih odborov tudi odlok o obvezni tuberkulinizaciji v okraju Črnomelj, po katerem bo zaradi preprečevanja pri goveji živini v Beli krajini preiskana vsa goveja živina, stara nad dva meseca. V isti številki je objavljen odlok OLO Črnomelj, po katerem je v okraju prepovedano točiti hibridna vina, obvezno pa je treba označevati vrste vina, ki se točijo in prodajajo. Objavljen je tudi odlok OLO Črnomelj o pavšalnem povračilu stroškov za uradna potovanja na območju okraja Črnomelj.

V isti številki je nadalje objavljen odlok o javnem redu in miru v okraju Novo mesto ter odlok o razpisu nadomestnih volitev v I. volilni enoti za volitve v občinski ljudski odbor Videm—Dobropolje.

KAJ PRINAŠA URADNI LIST L R S

Številka 1 Uradnega lista LRS z dne 14. I. 1954 prinaša med odloki ljudskih odborov tudi odlok o obvezni tuberkulinizaciji v okraju Črnomelj, po katerem bo zaradi preprečevanja pri goveji živini v Beli krajini preiskana vsa goveja živina, stara nad dva meseca. V isti številki je objavljen odlok OLO Črnomelj, po katerem je v okraju prepovedano točiti hibridna vina, obvezno pa je treba označevati vrste vina, ki se točijo in prodajajo. Objavljen je tudi odlok OLO Črnomelj o pavšalnem povračilu stroškov za uradna potovanja na območju okraja Črnomelj.

V isti številki je nadalje objavljen odlok o javnem redu in miru v okraju Novo mesto ter odlok o razpisu nadomestnih volitev v I. volilni enoti za volitve v občinski ljudski odbor Videm—Dobropolje.

pred kratkim so slavili prebivalci kostelskih vasi Novih sel in Banjaloke nad vse vesel dogodek. 1. januarja jim je zasvetila električna luč. Vso jesen so trajala pripravljajna dela, pri katerih je zelo pomagala s prostovoljnimi delom večina prebivalstva. Pri organizaciji del so se najbolj izkazali organi Kmetijske zadruge v Banjaloki, prav posebno pa še tajnik občine Miha Delak. Ljudska oblast je dala za elektrifikacijo dolgo-ročno posojilo v znesku 6 milijonov dinarjev.

Kmetijska zadruga v Fari je v preteklem letu začela z delom svojih posepevalnih odsekov. Organiziran je živinorejski odsek z rodovnikom za najboljšo plemensko živino. Poljedelski odsek pripravlja organizacijo osuševalnih del v dolini Kolpe, s čimer bo do pridobil 30 hektarjev ravninske površine. V okviru sadjarskega odseka bo organizirana drevnecna, ki bo krilala domače potrebe. V teku so tudi priprave za čim bolj uspešno zimsko škropljenje.

Kmetijsko pošolsko izobraževalno delo je letošnjo zimo organizirano v Kostelski do-

lini nekoliko drugače kot lani. Predavanja niso več organizirana v ponavljajočih se dnevih, temveč imamo enotedenske tečaje iz poljedelstva, živinoreje in sadjarstva po vseh vaseh, kjer se zbere dovolj poslušalcev. Prednost za take organizacije je v tem, da je poslušalstvo vedno isto, pouk pa strjen. Udeleženci tečajev plačajo skromen prispevek, ki organizacijsko uvrščuje tečaj.

Razen teh kratkih tečajev pripravljamo tudi daljši tečaj za vsestransko izobrazbo mladink ter dolgo prečkavani tečaj iz pletilstva, ki bo nudilo prebivalstvu postranski zaslužek.

KAJ PRINAŠA URADNI LIST FLR J

55. številka zveznega uradnega lista objavlja 30. dec. 1953 med drugim uredbi o prometnem davku in Odredbo o sestavi, pregledu in potrditvi zaključnih računov kmetijskih združenj in okrajnih ter poslovnih zvez kmetijskih združenj za leto 1953.

V 56. številki Uradnega lista FLR J je bila izdana Uredba o dohodnini, Uredba o trgovanju ter o trgovskih podjetjih in trgovinah ter Uredba o plačah delavcev in uslužbencev gospodarskih organizacij. Objavljen je tudi Odlok o prvem razpisu investicijskih posojil iz splošnega investicijskega sklada ter Odlok o davčnih stopenjah dohodnine za leto 1953.

V 1. številki zveznega Uradnega lista, ki je izšla z datumom 1. I. 1954, je objavljen med ostalim Pravilnik o strokovni izobrazbi upravnih uslužbencev, Navodilo o honorarnih uslužbencih in Odločba o najvišjih prodajnih cenah za motorni bencin, motorni petrolej in plinsko olje, kov za uradno otovanja na mo, po kakšni »zaslužek« je

KAJ PRINAŠA URADNI LIST L R S

Številka 1 Uradnega lista LRS z dne 14. I. 1954 prinaša med odloki ljudskih odborov tudi odlok o obvezni tuberkulinizaciji v okraju Črnomelj, po katerem bo zaradi preprečevanja pri goveji živini v Beli krajini preiskana vsa goveja živina, stara nad dva meseca. V isti številki je objavljen odlok OLO Črnomelj, po katerem je v okraju prepovedano točiti hibridna vina, obvezno pa je treba označevati vrste vina, ki se točijo in prodajajo. Objavljen je tudi odlok OLO Črnomelj o pavšalnem povračilu stroškov za uradna potovanja na območju okraja Črnomelj.

V isti številki je nadalje objavljen odlok o javnem redu in miru v okraju Novo mesto ter odlok o razpisu nadomestnih volitev v I. volilni enoti za volitve v občinski ljudski odbor Videm—Dobropolje.

pred kratkim so slavili prebivalci kostelskih vasi Novih sel in Banjaloke nad vse vesel dogodek. 1. januarja jim je zasvetila električna luč. Vso jesen so trajala pripravljajna dela, pri katerih je zelo pomagala s prostovoljnimi delom večina prebivalstva. Pri organizaciji del so se najbolj izkazali organi Kmetijske zadruge v Banjaloki, prav posebno pa še tajnik občine Miha Delak. Ljudska oblast je dala za elektrifikacijo dolgo-ročno posojilo v znesku 6 milijonov dinarjev.

Kmetijska zadruga v Fari je v preteklem letu začela z delom svojih posepevalnih odsekov. Organiziran je živinorejski odsek z rodovnikom za najboljšo plemensko živino. Poljedelski odsek pripravlja organizacijo osuševalnih del v dolini Kolpe, s čimer bo do pridobil 30 hektarjev ravninske površine. V okviru sadjarskega odseka bo organizirana drevnecna, ki bo krilala domače potrebe. V teku so tudi priprave za čim bolj uspešno zimsko škropljenje.

„POET TVOJ NOV SLOVENCEM VENEC VIJE...“

Beseda o Prešernu

J. V. Pirmat

O novomeškem Napoleonu in še kaj

Kot mlad prisilni upokojenec se je Janez Trdina naselil v Novem mestu. Ljubko mesto v objemu sanjave Krke, njegova divna okolica, obkrožena z vencem vinskih goric in temnih Gorjancev, vse, vse ga je privabljal. Prisluhnil je jedrnatim kmečkim govoricam, z beležnicami v roki in posedel po gostilnah in po hramih, obiskoval božja pota in sejnove, se družil s kmeti in z delavci ter bil neredek gost v ciganskih taborniških. Njihovo neumljivo govoricarstvo je prav spretno obvladal in marsikaj je zvedel od teh večnih popotnikov po dolenskih gozdovih.

Trdina pripoveduje tudi o »istem slovenem doktorju Prežirju — tako imenuje Prešerna — ki je zložil toliko pesmi. Ker se je rad zabaval z otroki in jim pridno kupoval sladke tržške fige, so mu pritisnili smešni in grdi priimek »doktor Figa«.

»Taki so ljudje«, se jezi Trdina. »S pravim imenom menda ne kličejo že skoraj nikogar, gotovo pa nobenega krčmarja, nego govorec: Bikabirt, Koblabirt, Svedrabirt, Muhabirt itd. Ni dolgo tega, kar je umrl pisatelj, ki so mu dejali dr. Kibla.«

Tudi v znani ljubljanski gostilni »Pri Figovcu«, ki jo je pobralo predlaskim, je Prešerna in njegovim prijateljem tedaj točil Figabirt. Bilo je to v tistih časih, ko je Prešeren opeval svojo izvoljenko Primicovo Julijo, hčerko ljubljanskega trgovca. Bogato nemškotarsko deklo ni maralo reprivar-

nika; vzela je bogatega nemškega uradnika pl. Scheuchensuhla, ki je bil kasneje več kot deset let predsednik novomeškega okrožnega sodišča. Mož je bil tako domisljiv, ohol in mogočen, da so mu vzdehli pridevek »novomeški Napoleon«.

In ta Napoleon je imel dosti brig in skrbi s svojo bolešno, tiho in otožno ženo, Primicovo Julijo. Stanovali so zunaj mesta v predmestju Kandija v majhnem gradičku, ki ga Valvasor naziva »Pred malim mostkom«. Zdal je k njemu prizidana bolnišnica. Novomeški študenti, predvsem pa mladina, so hitro staknili, kdo je predsednikova žena in kaj je pomenila Prešernu. In tako je mlada gospa noč za nočjo doživljala podoknice in to vedno eno in isto pesem, ki je bila s Prešernovo srčno krvjo zapisa na zanj in njej posvečena. To je bila pesem »Luna sije«. Sladka popevka se je glasila zdaj izpred hiše, drugič s Krke, ki teče pod gradičem, pa spet iz drevoreda onstran Krke visoko ob Kapljiču — »Na šancah je ime drevoredu. Novomeški študenti so si privoščili trdosrčnico. Ko so zvedeli, da ne sliši rada te pesmi in da se je njen vsemogočni Napoleon zaradi tega celo priozbil pri gimnazijskem ravnatelju, so s podvojenim vnetjem prepevali »Ti si kriva...«

Primicova Julija je umrla v svojem kandijskem stanovanju ter je našla svoj poslednji dom na bližnjem šmihelskem pokopališču, kjer je pokopana tudi njena mati.

(Odlomek)

Večina Slovencev si dolgo ni bila v svesti, da so dobili s Prešernovo besedo centralno idejo slovenstva, skupno ognjišče svojega duhovnega življenja.

Od zunaj pogledano je Prešernovo delo skromno in neznačno: drobna knjižica z naslovom Poezije doktorja Franca Trdina — to je vsa žetev polstoletnega dela; kaj malo za oko; ali odprti jo, poglubi se vanjo, prepusti se voljno čaru teh valujočih ritmov, in odpirajo se filozofski horizonti na vse strani, kakor da si nenadoma prestavljen v središče velikanskega duševnega sveta, ki mu ne manjka najmanjši delec do zakrožene popolnosti.

Prešeren je premagal čas in sega v sedanost in bodočnost; njegova beseda nam še vedno poje, njegove sanje nas še zdaj omamljajo, in čim zrelejši smo, tem več lepote in

Zive naj vsi narodi,
ki hrepené dočakat dan,
da, kođer sonce hodi,
preprij iz sveta bo pregnan,
da rojak
prost bo vsak,
ne vrag, le sosed bo mejak.

resnice nam žari iz njega.
Njegove ideje so še danes
bojna gesla, in vsaka bodoča
doba bo lahko iskala v njego-

vem bogatem zakladu spopolnila za svoje nedostatke.
(Dela Otona Župančiča IV. Ljubljana 1938)

TRDINOVA KNJIŽNICA IN TRINOVA NAGRADA

Drugo leto bo 50-letnica smrti velikega slovenskega pisatelja, dolenskega barda Janeza Trdine in tudi 125-letnica njegovega rojstva. Da se ta dva jubileja dostojno proslavita, je Okrajni odbor ljudske prosvete v Novem mestu sprejel tri važne sklepe:

1. Pri okrajnem odboru ljudske prosvete bo osnovan poseben odbor, ki naj zbere sredstva za reprezentativen spomenik Janezu Trdini v Novem mestu. Spomenik naj bi bil odkrit 14. julija 1955, ob 50-letnici pisateljeve smrti. Ob odkritju naj bi izšla tudi posebna knjiga, posvečena Trdini, ali pa vsaj obsežna, posebna številka Dolenjske prosvete. Ravno tako bo treba odkriti spominsko ploščo na hiši v Novem mestu, kjer je Trdina živel, in pa urediti Trdinovo sobo v Gracarjevem turnu.

2. V spomin Janezu Trdini je Okrajni odbor ljudske prosvete osnoval Trdinovo nagrado v skupnem znesku 100.000 dinarjev, ki se bo vsako leto podelila na dan Trdinove smrti. O tej nagradi bodo sestavili poseben pravilnik.

3. Da se pozivi literarno in znanstveno delo v novomeškem okraju, je osnovana pri Dolenjski prosveti Trdinova knjižnica, ki bo izšla vsaj štirikrat na leto.

Trije veliki Dolenjci o Prešernu

JANEZ TRDINA:

Prešeren je prva zvezda na obnebu slovenskih pesnikov. (Njegova poezija) je voda, ki je nikdar ne zmanjka, naj jo tudi vedno zajemamo. Je obnebe, ki se nikjer ne izsuši, ampak nam zmeraj nove, neizmerne lepote v jasni daljavi kaže. Je vijolica, ki nikdar duha ne izgubi, marveč nam kakor staro vino zmeraj zlahčneje diši, kolikor dalje jo duhamo. Je godba, ki nam zmeraj pravi: »Vse je novo, harmonijah guglje. Je z eno besedo večni pesnik, čigar poezije so iz srca kali pognale, iz katerih je drevo zrastle, ki bo s svojim sladkim sadjem tudi še pozne vnuke radovalo. 1850

JOSIP STRITAR:

Kaj je prišlo za Vodnikom! — Prešeren. Po prvi poskušnji v preprostitih pesmicah — dovršena lirika, narodna in umetna obnem! Zastonj bi iskali v literarnih zgodovinah enake prilikazni... Veselo se čudi in se vpraša človek, ki bere Prešernove poezije, od kod je dobil pesnik ta jezik, tako preprost in vzvišen, tako naroden in umeten!

Ko bi se sklicali narodi pred sodni stol, naj se izkažejo, kako so gospodarili z izročeniimi talenti; kako se je vsak po svoje udeležil vesoljne človeške omike, bi se mali slovenski narod brez sramu smel pokazati med drugimi z drobno knjigo, ki se ji pravi: Prešernove poezije. 1866

IVAN PRIJATELJ:

Prešeren je prvi genij slovenske rase, ki je s svojim korakom položil direktivo slovenskega duha. Pred njegovim pojavom ni delo noben pot skozi slovensko dušo, za njegovim pojavom bodo morala voditi vsa glede nanj in z ozirom nanj.

S tem, da se je Prešeren odločil za slovenski jezik ter ga v svojem umetniškem ustvarjanju nakrat povzdignil na tako nedoumno višino, s tem je enako visoko vzravnaval zavest naroda. S tem je narodu rekel, naj pri sebi in v sebi išče svojo bodočnost. 1905

Kresija - novi dom Študijske knjižnice Mirana Jarca

Prvega februarja letos je poteklo osem let Študijske knjižnice v Novem mestu, ene najpomembnejših kulturnih ustanov na Dolenjskem. Kako je rasla, kako se razvijala in kakšne zaklade hrani, je Dolenjski list že poročal. Omenim naj le, da je knjižnica lani dobila precej starejših, redkih slovenskih tiskov, izpopolnila je svojo zalogo z najnovejšo izpizemsko literaturo in kupila literarno založnico dr. Alojza Turka, s čimer si je postavila soliden temelj za rokopišni oddelak.

31. decembra lani je knjižnica imela 31.993 inventariziranih knjig, z dvojniki vred pa jih ima 40.000. Obiskovalcev je bilo 4462, izposojenih del 5072. Bralci so večinoma dijaki, 20 odstotkov nameščencev, 3 odstotke pa ostalih. S tremi razstavami (dijaskih rokopišnih listov, spominska razstava o Borisu Kidriču in razstava tiska OF ob 10-letnici kongresa AFZ v Dobrniču) je posredovala knjižnica svoje zaklade tudi tistim, ki je ne obiskujejo.

Študijsko knjižnico vzdržuje novomeški okraj. Povprečni letni prirastek knjižnice je 3000 knjig.

Vse knjižno bogastvo knjižnice je razpostavljeno v šestih sobah in na hodniku. Zaradi stiske so police odmaknjene le po pol metra, kar ovira gibanje med knjigami in čiščenje prostorov. Veliko še ne inventariziranih knjig in revij je zaradi pomanjkanja prostora kar po tleh. V depojih je cementni tlak in knjige so v resni nevarnosti, da začno plesniti, precej knjig pa je vlaga že uničila. Ves prostor je že tako izkroščen, da novih knjig ni kam dati. Pod knjižnico so še dvornice, kar pomeni nevarnost za požar in je tudi proti vsem knjižničarskim predpisom. DOZ v Novem mestu na pr. knjižnega bogastva SK noče več zavarovati proti vlamu, ker je cela knjižnica takorekoč »dostopna« iz vseh strani...

Namen knjižnice ni, da knjige samo vskladišči in varuje, ampak da jih posreduje ljudem za izpopolnitev znanja in za študij. To je sploh glav-

ni namen knjižnice. Čitalnica je majhna, ima samo 24 sedežev, hkrati pa more služiti še za delovno sobo knjižničarjem. Tako je študij v čitalnici zelo otežkočen, vendar je tudi sedaj vedno zasedena. Knjižnica mora biti pod lastno streho, ne pa gost v tuji hiši. Knjige morajo biti v primernih in varnih prostorih. Koliko lepših knjižnic v Novem mestu je propadlo zdrav zaradi tega (Sokolova knjižnica, Okrajna učiteljska, Zvezničarska, knjižnica v Kapljiču, knjižnica in del arhiva Muzejskega društva). Toliko bolj mora imeti lastno streho Študijska knjižnica, saj hrani neprecenljive vrednosti.

Ker so sedanji prostori Študijske knjižnice v neprimeren prostorih (v bivših stanovanjih osnovne šole) je sedanji občinski odbor načelno sklenil, da se knjižnica preseli v Kresijo.

Ta preselitev bo vsekakor morala biti uresničena že letos, kajti knjižnica je prenatrana s knjigami in ne more v redu opravljati svoje naloge. Vrhu tega so njeni sedanji prostori bili zgrajeni za stanovanje, prostori v Kresiji pa za urade (zato stranke tudi nimajo nobenih pritiskov). Tudi je Kresija kot stavba, po svoji notranji ureditvi in po prostoru, kjer stoji, najprimernejša za osrednjo dolensko kulturo ustanovo. V nji bo imela ustrezne prostore, in pa dovolj prostorov. Samo dijakov je v Novem mestu nad tisoč, in koliko je še drugih, ki bi se radi posluževali knjižnice, če bi imela dovolj prostora.

Prav bi bilo, da bi bila knjižnica v novih prostorih slovesno odprta vsaj za letošnji občinski praznik Novega mesta, 29. oktobra, če bi je ne bilo mogoče preseliti že prej.

K. B.

Od Rošina in Verjankota

»Kak' hoče bit' kaj hočva strit'?

Ti si premlad se oženit', jaz sem prestara se možit'.
»Le, mati, omožite se, vzemite, kogar hočete; le hudega Rošina ne, ki velik moj sovražnik je; je brata in očeta vbil in komaj sem mu jaz ušel.«

Al' mati nič ni marala, Rošina vzela hudega, Verjankota sovražnika. Zvečer z njim grede v hrambo spat:

Verjanko gre pod okno stat. Je v hrambi govorila mat':
»O, škoda, škoda za blago, kaj adaj se razdelilo bo! Kaj pravim tebi, ljubi mož! Tam v črni gori, v temni goš studen' od bukvu videl boš. Ti rečem se za bukvu skrit', Verjankota skrivaj vmorit': se jutri bolno bom storila in k sinu rekla, govorila, da boljše meni pred ne bo, da pila mrzlo bom vodó, ki v črni gori se dobó. Sin me je vbiogal vselej rad, k studencu hočem ga poslat'«

Pretho gre Verjanko stran, besede njene v src' ohran'. Ko je prišel spet bel dan, Verjanko k mater' v hrambo gre.

In reče ji besede te:
»Kaj pravim, ljuba mati vi! visoko sonce še stoji, to vaša s'cer navada ni, da b' tako dolgo v post' lji b'li.«

»Sin ljubi! bolna sem hudó, oh, boljše meni pred ne t da pila mrzlo bom vodó, ki v črni gori se dobó.«

Sin vzel je v roke kanglico, pripasal si je sablenco in d'jal na ramo puščico, po vodó šel pod bukvico.

»Kaj jemlješ ti orožje, sin? saj v črni gori ni zverin, 'z dežele zbežal je Turčin.«

»Peruti tičica ima, plavute ribica ima, junak z orožjem se obda.«

Verjanko gre pod bukvico, v Rošina sproži puščico, odpre mu žile s sablenco in v svojo belo kanglico natoči vroče si krvi, z njo k materi domu hiti, besede tako govori:
»Zeleti piti sinovo, zdaj nate kri Rošinovalo!«

Prešeren je prepesnil tudi nekaj ljudskih pesmi. Med njimi eno naših najmočnejših ljudskih balad »Od Rošina in Verjankota«, ki je tako postala hkrati Prešernova in ljudska umetnina.

Pogled na portal obnovljene Kresije — bodoči dom Študijske knjižnice Mirana Jarca. — Pred vvhodom akademski slikar Božidar Jakac s prijateljem Haraldom Saeverudom, znanim norveškim komunistom (ob koncu leta 1953)

O starejših dolenskih slovstvenikih

Pred leti je zdaj že pokojni učenjak dr. A. Debeljak pristel na zanimivo misel, kako ugotoviti delež Dolenjske v slovenski kulturi. Preštel je naše ljudi, ki jih obravnava hrvaški leksikon Minerva in vidi, da je med 50 slovenskimi imeni kar enajst dolenjskih rojakov. Se ugodnejši je bil poizkus pri nemškem Herderjevem leksikonu; med 29 obravnavanimi Slovenci je našel sedem ali osem Dolenjcev. In res! Ali si lahko mislimo slovensko kulturo brez Trubarja, Levstika, Jurčiča, Stritarja, Trdine (le-tega pač po pravici prištevamo k Dolenjcem)? Ali si moremo misliti naše slovenske brez Abecednika 1551. leta, brez Krpana, Potovanja od Litije do Cateža, Napak slovenskega pisanja, brez Tugomera, Desetega brata, Dunajskih sonetov, Bajk in povesti o Gorjancih itd? Ne! Če si namreč odmislimo pravkar navedeni dela, ne odvezamemo naši literaturi zgolj nekaj pomembnih stvari, ampak jo dejansko oropamo za dragocene, bistvene sestavine. S tem je pa že priznan delež, ki ga je pripievala naši kulturi Dolenjska.

Naj na kratko omenimo slovstvenike, zlasti starejše dobe, ki so delovali na Dolenjskem, pa naj bodo domačini ali tujei. Kajti kulturno, slovstveno de-

lovanje je na Dolenjskem že kaj zgodaj pognalo korenine ali pa se prinešeno od drugod tukaj okrepilo in razvijalo.

Ko so se naši predniki v 6. in 7. stoletju naselili na našem ozemlju, so prinesli s seboj tudi bajke in pripovedke iz pradomovine. V novih okoliščinah se je seveda tudi ljudsko blago neprenehoma bogatilo, odmiralo, marsikaj je pa v zastrti obliki prišlo tudi do nas. Ljudsko slovstvo je bilo dolgo dobo edino naše slovstvo in gotovo ni Dolenjska v tej panogi najmanj ustvarila, saj je že Trdina pred 80 leti ugotavljal, da je ena od značilnih dolenskih lastnosti ljubezen do petja in da se v tem pogledu Dolenjec zelo loči od razumskega Gorenjca. V svojih spisih, ki so pravcata enciklopedija življenja pri nas, pravi: »Na Dolenjskem teče vir narodne poezije še dandanašnji... Tu vidim s svojimi očmi in slišim s svojimi ušesi njegovo bruhanje iz ljudske srca, njegovo žalobno šepetanje, curjanje in klopotanje čez hribe in doline, po vaseh, poljih, kosnicah in dobravah. Zdal je vname samo eno srce, včasih fantovsko, včasih možno, včasih je precej postarno in za pol dne je pesem dogotovljena in se začne tisti hip tudi prepričati... Kmalu jo zna cela hi-

ša in rodovina pesnikova, čez pet let cel okraj, čez deset ali dvajset let že velik del kranjske in štajerske dežele.«

Zal da o teh pevcih, ki so pogosto tudi godci, le malo vemo. Dobrepoljskega učitelja Kančiča (1775-1841) in šmarškega šomastra Kračmana (1773-1853) je otel pozabi že Levstik v Poptovanju; približno 10 ali 20 pevcev iz okolice Novega mesta omenja tudi Trdina, o drugih pa komaj kaj vemo. Treba bo pač poiskati še tiste neznanne skromne pevce, ki se z zmerom zlagajo ljudske pesmi in pojo, kakor tale, nedavno na Dolenjskem zapisana pesem: Pa če me kdu upraša, od kod to pejem znam, jest mam dama raztrgan koš, še tist nej vreden počen groš, v tem košu jest imam vse pejsmi, kar jih znam. Nemara ni naključje, da je tudi najstarejši zapis ljudske pesmi nastal prav na Dolenjskem, ohranjen je namreč v Stiškem rokopisu iz 15. stoletja.

Iz dobe med naselitvijo in prvo tiskano knjigo (leta 1551) imamo Slovenci le tri pomembnejše jezikovne zapise. Eden med njimi je pravkar omenjeni Stiški rokopis. V njem je prvič zapisano dolensko narečje. Čeprav je rabil v cerkvene namene, se vendar v njem lepo zrcalijo tudi težke razmere, v katerih je živel naš človek v fevdalni dobi, ko je moral tlačantni gospodi in cerkvi ter odrajtovati razne dajat-

ve, hkrati pa se pri spovedi še obtoževati: »če moje živinice nikoli nejem taku zvestu dal, kakor bi to po pravdi moral dijati.«

Ogromen je prispevek Dolenjske v protestantovski dobi. Ze glavni širitelj nove vere in organizator slovenske protestantske cerkve Primož Trubar (1508-1586) je bil doma na Dolenjskem, na Rašici. S prvima slovenskima knjigama Abecednikom in Katekizmom ter ostalimi 25 deli je ustvaril temelje našemu knjižnemu jeziku in naši celotni kulturi. Po njegovi zaslugi je dolensko narečje postalo podlaga knjižni slovenščini. Bil je prvi, ki je v cerkev vpeljal domači jezik namesto latinščine. Da omogoči ljudstvu izobraževanje, je skrbel tudi za podeželske šole in to utemeljil takole: »Cesarji, kralji in vsa žlahtna oblast in gosposčina so dolžni dobre vučene šulmojstre inu umejtelne mlade ludi v te kloštre inu korarije postaviti inu te lene, neumarne, požrejne, nečiste inu malikovske farje inu menihe iz njih vreči inu izpoditi, v sledni inu mestju, v trgu inu per sledni fari šulmojstre inu šularje držati.«

Na Dolenjskem je bil doma tudi drugi veliki protestantski pisatelj Jurij Dalmatin (1547-1589), rojen v Krškem. Na podlagi Trubarjevega dela je z željno vztrajnostjo uspel komaj 30 let po izidu prve knjige podariti Slovincem eno največjih častnejših del — celotno Biblijo (1584). Zaradi vladarjevega nasprotovanja je bila natisnjena v tujini in so jo naskrivali

v sodih prepeljavali v domovino. Dalmatin je pač s ponosom lahko trdil: »Domovini in vsem v korist sem ga spisal (Testament) in prevrel v naš jezik.«

Tudi delo ostalih protestantov je bilo povečini zvezano z Dolenjsko: prvi naš slovničar Adam Bohorič je v Krškem imel šolo; v Toplicah in pod Starim gradom je župnikoval Istran Ivan Lamella. Za njim je bilo v Toplicah še več protestantskih duhovnikov (Gasper Kumberger, Mihael Fabricius in kontno Andrej Schweiger). V Skočjanu pri Turjaku je 1578-1595 služboval Andrej Savinec, ki je pomagal pri reviziji Dalmatinove Biblije. Iz Gracarjevih Istran je bil doma prevajalec Janez Tulišček, pridigar v Metliki in Ljubljani; v Novem mestu pa je deloval nekaj časa Jurij Vlahovič, doma v bližini Metlike. Čeprav je nadvojvoda izgnal protestante že leta 1598, se je še 1609 skril pri graščaku Juriju Gušiču na Pogancih predikat Hans Saxl. V Novem mestu pa so bili protestanti še celo leta 1617. Omenili smo protestante malo obširneje, ker je prav njihovo slovstvo utemeljilo našo književnost, s tem pa dalo tudi osnove vsej slovenski kulturi.

Ljubljanski škof Tomaž Hren, glavni nasprotnik protestantov pri nas, je sprevidel, da morajo tudi katoličani pisati knjige v domačem jeziku, če hočejo uspevati v svojem delu. Njegov glavni pomočnik pri izvajanju književnega načrta je bil Višjani Janes Candek (1581-1624). Njegovi Listi in Evangelijii kažejo, da se je pri prevajanju

močno naslonil na Dalmatina, vendar je številne tujke nadomestil s prav lepimi domačimi besedami.

V 16. stoletju je važno tudi delo novomeškega kanonika Matije Kastelca. Sicer je bil Notranjec, vendar je večino življenja prebil na Dolenjskem. Poleg nabožnih knjig je napisal za tiste čase izvrstno latinsko-slovenski slovar, vendar ni bil natisnjen.

Verjetno je Kastelčeva ostalina dala pobudo za pisanje tudi novomeščanu p. Hipolitu (1667-1722), ki se je pravzaprav pisal Janez Geiger. Bolj kot Hipolitove nabožne knjige je važen rokopišni latinsko-nemško-slovenski slovar. Besede zanj je jemal iz drugih pisateljev, veliko jih je naredil tudi sam, na primer: mizar, igrišče, učence. Današnjega izraza tekaljšče Hipolit ni poznal, pač pa ga je opisal takole: »En plac ali prostor za junačku tekanje inu derjanje«. Za mladino je Hipolit priredil drugi natis Bohoričeve slovnice.

Vsaj dve leti je služboval v Novem mestu sloveči kapucinski pridigar Janez Svetokriški, s pravim imenom Tobja Lionelli (1647-1714). Od svojih zlatih petih knjig je vsaj prvo pripravil za natis v Novem mestu.

Na gradu Bogenperku pri Litiji je imel svoje bogate zbirke, knjižnico, instrumente in bakroreznico zgodovinar Vajkar Valvasor (1641-1693), pisec znamenite Slave vojvodine Kranjske, še danes dragocenega vira za spoznavanje naše starejše zgodovine, ker je več-

na virov, ki jih je in uporaljal, že davno uničena.

Dve leti je preživel v stiškem samostanu zgodovinar in prvi slovenski dramatik Anton Linhart (1756-1796), preden je razočaran nad menihi izstopil in odšel na Dunaj. Na poznava-nje Dolenjske kaže nemara Govo grad pri Novem mestu, kjer naj bi živel vesel Matiček, ko je lazil za Smrekarico.

Štiriletno šolanje v Novem mestu nemara tudi ni ostalo brez dolenskega postičnega vpliva na mladega »zadovoljnega Kranjca« in našega prvega pesnika Valentina Vodnika. Ze ver: Od straže horvatske ml sonce gor pride, priča o tem.

Seveda so v tem kratkem pregledu omenjena le stara in najstarejša imena dolenskih slovstvenikov in kulturnih delavcev, v dobi pred Prešernom, ki je kot enkratni pojav za blestel na slovenskem slovstvenem nebu. Po Prešernovi dobi je tudi dolensko slovstvo iz skromnih, pa prepotrebni, v praktičnost usmerjenih osnov, rodilo svoje svetle zvezde, velike moze naše kulture: Levstika, Jurčiča, Stritarja, Trdino, jezikoslovca Skrabca, slovstvenega zgodovinarja, esteta in raziskovalca naše kulture dr. Ivana Prijatelja. Zraven pa še številne pripovednike in pesnike, do današnjega časa. Slovstveno ustvarjanje in na sploh kulturno delo Dolenjcev je bogato, kakor v malokateri slovenski pokrajini. Zato naj bo tudi v Prešernovem tednu vsaj mimobežno omenjeno in poudarjeno.

B. S.

IZ NAŠIH KRAJEV

Novice iz Semiča v Beli krajini

Novo ustanovljeni moški pevski zbor pod vodstvom tovariša prof. Bartola iz Črnomlju pridno vadi. Zbor šteje 13 članov, povečini starejših pevcev. Vsi žele, da bi se vključili tudi mlajši pevci, da bi bil zbor čimvečji. Požrtvovalnost profesorja Bartola, ki poleg svoje službe pridno dvakrat tedensko poučevata pevce, zasluži vsa pohvala. Prav tako gre priznanje pevčev, ki redno krihajo k vjam in pripravljajo javen pevski nastop. Vsi si želimo, da bi naše pevce čimprej videli, oziroma poslušali na odru.

mo dve dvoranji, ni v nobeni primerne odra za igre. Zlati stol dvorana v Domu kulture »Jožeta Miheličiča« je bila mišljena tudi za igre in ne samo za kino predstave, kajti dom Partizana je namenjen izključno telesni vzgoji. Za obnovo Doma kulture je največ prispeval OLO Črnomelj, sedaj pa je prevzela nekaj monopol nad upravo doma kmetijska zadruga in spravlja dobiček kino predstave, za ureditev odra in naprav kulisa pa se ne zanima. Zadruga ne razume, da dom ni pridobitno podjetje, pač pa je namenjen splošni kulturi. Igralci, pa tudi ostali člani KUD ne morejo razumeti, da bi morali zadrugi plačati za uporabo dvorane 5000 din za vsako igro. To zadevo bi bilo potrebno čimprej urediti in dvorano opremiti še s primernim odrom in kulisami ter omogočiti kulturno poslanstvo igralcem.

Iz Mozija in okolice

13. januarja se je v Mozlju začel kratak tečaj družbene ekonomije, kmetijstva in gozdarstva, na pobudo kmetijsko gozdarskega posestva Kočevje. Tečaj je namenjen zlasti kmetijskim in gozdarskim delavcem, ki bodo potrebovali snov pri strokovnih izpitih. Kmetijski delavec predavanja zelo pridno obiskujejo, za gozdne delavce je pa težko, ker stanujejo in delajo v gozdu, oddaljeni po več kilometrov.

Enak tečaj imajo tudi v Knežji lipi in v Koprivniku. Občinski ljudski odbor Mozlja je lani začel adaptirati osnovno šolo v Koprivniku. Vsa dela bodo stala, po predračunu, nad 4 milijone dinarjev, 2 milijona je prispevalo kmetijsko gozdarsko posestvo Kočevje, ostalo bo pa krila občina s svojimi sredstvi. Kljub zimi delo uspešno napreduje in se bo nemara pouk v prenovljeni stavbi začel že proti koncu februarja. Zeleti pa je, da bi Koprivčanji več pomagali s prostoja.

Črešnjavec

Gospodinjstvo izobraževalni tečaj, katerega se redno udeležuje 13 deklet pod vodstvom tovarišice Olge Plut in ob pomoči domače učiteljice, se bliža koncu. Tovarišica Plutova je lani obiskovala tečaj v Vinomeru, letos pa svoje pridobljeno znanje že posreduje izobrazbe željnim dekletom. Tečajnice pripravljajo svečan zaključek tečaja.

Črešnjavec

Gospodinjstvo izobraževalni tečaj, katerega se redno udeležuje 13 deklet pod vodstvom tovarišice Olge Plut in ob pomoči domače učiteljice, se bliža koncu. Tovarišica Plutova je lani obiskovala tečaj v Vinomeru, letos pa svoje pridobljeno znanje že posreduje izobrazbe željnim dekletom. Tečajnice pripravljajo svečan zaključek tečaja.

Črešnjavec

Gospodinjstvo izobraževalni tečaj, katerega se redno udeležuje 13 deklet pod vodstvom tovarišice Olge Plut in ob pomoči domače učiteljice, se bliža koncu. Tovarišica Plutova je lani obiskovala tečaj v Vinomeru, letos pa svoje pridobljeno znanje že posreduje izobrazbe željnim dekletom. Tečajnice pripravljajo svečan zaključek tečaja.

Črešnjavec

Gospodinjstvo izobraževalni tečaj, katerega se redno udeležuje 13 deklet pod vodstvom tovarišice Olge Plut in ob pomoči domače učiteljice, se bliža koncu. Tovarišica Plutova je lani obiskovala tečaj v Vinomeru, letos pa svoje pridobljeno znanje že posreduje izobrazbe željnim dekletom. Tečajnice pripravljajo svečan zaključek tečaja.

Črešnjavec

Gospodinjstvo izobraževalni tečaj, katerega se redno udeležuje 13 deklet pod vodstvom tovarišice Olge Plut in ob pomoči domače učiteljice, se bliža koncu. Tovarišica Plutova je lani obiskovala tečaj v Vinomeru, letos pa svoje pridobljeno znanje že posreduje izobrazbe željnim dekletom. Tečajnice pripravljajo svečan zaključek tečaja.

Črešnjavec

Gospodinjstvo izobraževalni tečaj, katerega se redno udeležuje 13 deklet pod vodstvom tovarišice Olge Plut in ob pomoči domače učiteljice, se bliža koncu. Tovarišica Plutova je lani obiskovala tečaj v Vinomeru, letos pa svoje pridobljeno znanje že posreduje izobrazbe željnim dekletom. Tečajnice pripravljajo svečan zaključek tečaja.

Črešnjavec

Gospodinjstvo izobraževalni tečaj, katerega se redno udeležuje 13 deklet pod vodstvom tovarišice Olge Plut in ob pomoči domače učiteljice, se bliža koncu. Tovarišica Plutova je lani obiskovala tečaj v Vinomeru, letos pa svoje pridobljeno znanje že posreduje izobrazbe željnim dekletom. Tečajnice pripravljajo svečan zaključek tečaja.

Črešnjavec

Gospodinjstvo izobraževalni tečaj, katerega se redno udeležuje 13 deklet pod vodstvom tovarišice Olge Plut in ob pomoči domače učiteljice, se bliža koncu. Tovarišica Plutova je lani obiskovala tečaj v Vinomeru, letos pa svoje pridobljeno znanje že posreduje izobrazbe željnim dekletom. Tečajnice pripravljajo svečan zaključek tečaja.

Črešnjavec

Gospodinjstvo izobraževalni tečaj, katerega se redno udeležuje 13 deklet pod vodstvom tovarišice Olge Plut in ob pomoči domače učiteljice, se bliža koncu. Tovarišica Plutova je lani obiskovala tečaj v Vinomeru, letos pa svoje pridobljeno znanje že posreduje izobrazbe željnim dekletom. Tečajnice pripravljajo svečan zaključek tečaja.

Črešnjavec

Gospodinjstvo izobraževalni tečaj, katerega se redno udeležuje 13 deklet pod vodstvom tovarišice Olge Plut in ob pomoči domače učiteljice, se bliža koncu. Tovarišica Plutova je lani obiskovala tečaj v Vinomeru, letos pa svoje pridobljeno znanje že posreduje izobrazbe željnim dekletom. Tečajnice pripravljajo svečan zaključek tečaja.

Črešnjavec

Gospodinjstvo izobraževalni tečaj, katerega se redno udeležuje 13 deklet pod vodstvom tovarišice Olge Plut in ob pomoči domače učiteljice, se bliža koncu. Tovarišica Plutova je lani obiskovala tečaj v Vinomeru, letos pa svoje pridobljeno znanje že posreduje izobrazbe željnim dekletom. Tečajnice pripravljajo svečan zaključek tečaja.

Črešnjavec

Gospodinjstvo izobraževalni tečaj, katerega se redno udeležuje 13 deklet pod vodstvom tovarišice Olge Plut in ob pomoči domače učiteljice, se bliža koncu. Tovarišica Plutova je lani obiskovala tečaj v Vinomeru, letos pa svoje pridobljeno znanje že posreduje izobrazbe željnim dekletom. Tečajnice pripravljajo svečan zaključek tečaja.

Črešnjavec

Gospodinjstvo izobraževalni tečaj, katerega se redno udeležuje 13 deklet pod vodstvom tovarišice Olge Plut in ob pomoči domače učiteljice, se bliža koncu. Tovarišica Plutova je lani obiskovala tečaj v Vinomeru, letos pa svoje pridobljeno znanje že posreduje izobrazbe željnim dekletom. Tečajnice pripravljajo svečan zaključek tečaja.

Črešnjavec

Gospodinjstvo izobraževalni tečaj, katerega se redno udeležuje 13 deklet pod vodstvom tovarišice Olge Plut in ob pomoči domače učiteljice, se bliža koncu. Tovarišica Plutova je lani obiskovala tečaj v Vinomeru, letos pa svoje pridobljeno znanje že posreduje izobrazbe željnim dekletom. Tečajnice pripravljajo svečan zaključek tečaja.

Črešnjavec

Gospodinjstvo izobraževalni tečaj, katerega se redno udeležuje 13 deklet pod vodstvom tovarišice Olge Plut in ob pomoči domače učiteljice, se bliža koncu. Tovarišica Plutova je lani obiskovala tečaj v Vinomeru, letos pa svoje pridobljeno znanje že posreduje izobrazbe željnim dekletom. Tečajnice pripravljajo svečan zaključek tečaja.

Črešnjavec

Gospodinjstvo izobraževalni tečaj, katerega se redno udeležuje 13 deklet pod vodstvom tovarišice Olge Plut in ob pomoči domače učiteljice, se bliža koncu. Tovarišica Plutova je lani obiskovala tečaj v Vinomeru, letos pa svoje pridobljeno znanje že posreduje izobrazbe željnim dekletom. Tečajnice pripravljajo svečan zaključek tečaja.

Črešnjavec

Gospodinjstvo izobraževalni tečaj, katerega se redno udeležuje 13 deklet pod vodstvom tovarišice Olge Plut in ob pomoči domače učiteljice, se bliža koncu. Tovarišica Plutova je lani obiskovala tečaj v Vinomeru, letos pa svoje pridobljeno znanje že posreduje izobrazbe željnim dekletom. Tečajnice pripravljajo svečan zaključek tečaja.

Straža

Zima je čas za strokovno izobraževanje kmetov. Kmetijski odtok zadruga je zato organiziral po vaseh kmetijska predavanja, katerih se kmetje radi udeležujejo, saj vidijo, da brez napredka v kmetijstvu ne bo šlo. Na vaskih sestankih razpravljajo kmetje z zastopnikom kmetijskega odtoka zadruga o težavah in vzreji mlade živine, o dodatkih soli in močnih krmil ter o čiščenju in zimskem škropljenju sadnega drevja. Kmetje se zelo zanimajo tudi za nabavo semenskega krompirja in sadnih drevesc.

E. L.

»Še teden dni« pravijo v Gabrju

Dolgoletna želja Gabračnov na Gorjancih bo ta mesec uresničena — dobili bodo električno razsvetlavo. Navzlic zimi napeljujejo te dni prav pridno žico od droga do droga po vasi in dokončujejo instalacije v hišah. S pomočjo ljudske oblasti, LIP Novo mesto in z lastnimi sredstvi bodo Gabračni morda že prihodnjo soboto zasvetili z elektriko ter postavili brivljive na podstrešje. Posebno zdaj, ko se petrolej težko dobi v Podgorju, bo elektrika pomenila tem predelu Dolenjske zares napredek in veliko korist.

Čim bodo imeli elektriko, bodo v Gabrju spet začeli s kuharskim tečajem. Spominjamo se pridonosti, ki so jo lani pokazala gabrska dekleta in žene ter pričakujemo, da bo dobro uspel tudi letošnji tečaj.

Predgrad ob Kolpi

23. januarja so se ustavili v borovem gozdičku pod Starim trgovom trije divji prašiči. Člani lovske družine so takoj napravili pogon, pa so jim ščetinjari pokazali pete in odnesli zdravo kožo.

Nad 20 let je bil na Smalcicjevi hiši sredi vasi poštni nabiralnik, katerega so se posluževali domačini in tuji. Bil je pač na najbolj prometnem kraju. 19. januarja pa je pismonoša iz Starega trga odnesel nabiralnik drugam. Zakaj je bilo to potrebno, nam ni znano.

V dvoranji zadržnega doma v Predgradu je vsako nedeljo popoldne mladinski ples, katerega vodi Jože Rade ml.

Huda eksplozija in požar zaradi neprevidnosti

7-članska družina v sobi, kjer se je vžgal smodnik — Doslej ena smrtna žrtev: 17-letni Kotarjev sin

boje, tako da je imel na mizi večje količino smodnika. — 7-članska družina je bila zbrana v kmečki sobi in je verjetno opazovala gospodarjevo delo. Nenadoma pa se je smodnik vžgal. Prišlo je do strašne eksplozije; požar se je takoj razširil na vsi hišo. S težkim opeklinami so se domači rešili iz goreče hiše, vendar pa sami zaradi težkih poškodb niso mogli nješar reševati. Na kraj požara

V ponedeljek je 17-letni sin Viktor podlegel težkim opeklinam, mati Roza pa je bila v ponedeljek še v smrtni nevarnosti. Prav tako težko je bilo v ponedeljek tudi stanje hčerke Marije, medtem ko je bilo ostalih članov družine do tega dneva malo bolje.

Kotarjeva družina je 26. januarja nabirala v požarni šoli na Maverlenu stare vojaške naboje, ki so ostali tam še iz časa NOV. To so Kotarjevi delali večkrat in prodajali medeninačne tulce v odpadku. Naboj je Kotar odpiral in jemal iz njih smodnik. Tako je šel tudi usodnega večera doma v sobi. Ob neposredni bližini rudarske svetilke na karbid je odpiral na-

Močno je pretresla številne prijatelje in znance na Suhorju in okolici, v Črnomlju in Metliki žalostna vest, da je po težki bolezni umrl 25. jan. na svojem domu Franc Fink, odbornik OLO Črnomelj in LOMO Črnomelj. Pokojni Fink je bil rojen na Suhorju kot sin malega belokranjskega kmeta, ki mu je skopa zemlja dajala le skromen kosček kruha. Vedno je bil skromen, napreden in pošten; rad je pomagal drugim. Takšnega so fašisti, ki so vdrl v naše kraje, našli in ga odvlekli v internacijo, kjer je prestal vse gorje in ponižanja. Iztrpan in bolan se je vrnil domov in začel pomagati povsod, kjer je terjala porušena domovina pridnih rok. Kot marljivega in naprednega človeka ga je osnovna organizacija Zveze komunistov leta 1948 sprejela v svoje vrste. Ljudje so ga imeli radi, saj so ga poznali kot požrtvovalnega sodelavca. Bil je izvoljen za predsednika KLO Suhor,

Tečaj lovcev v Kočevju

Od 25. do 29. januarja je priredila Okrajna lovska zveza Kočevje tečaj za vzrejo in dressuro lovskih psov. Tečaj je obiskovalo 10 lovcev iz raznih predelov kočevskega okraja, vodil pa ga je priznani strokovnjak dr. Lovrenčič iz Sodražice. Pretekli teden je bil podoben tečaj za lovske čuvaje drž. lovskih rezervirjev.

Tečaj lovcev v Kočevju

Od 25. do 29. januarja je priredila Okrajna lovska zveza Kočevje tečaj za vzrejo in dressuro lovskih psov. Tečaj je obiskovalo 10 lovcev iz raznih predelov kočevskega okraja, vodil pa ga je priznani strokovnjak dr. Lovrenčič iz Sodražice. Pretekli teden je bil podoben tečaj za lovske čuvaje drž. lovskih rezervirjev.

Tečaj lovcev v Kočevju

Od 25. do 29. januarja je priredila Okrajna lovska zveza Kočevje tečaj za vzrejo in dressuro lovskih psov. Tečaj je obiskovalo 10 lovcev iz raznih predelov kočevskega okraja, vodil pa ga je priznani strokovnjak dr. Lovrenčič iz Sodražice. Pretekli teden je bil podoben tečaj za lovske čuvaje drž. lovskih rezervirjev.

Tečaj lovcev v Kočevju

Od 25. do 29. januarja je priredila Okrajna lovska zveza Kočevje tečaj za vzrejo in dressuro lovskih psov. Tečaj je obiskovalo 10 lovcev iz raznih predelov kočevskega okraja, vodil pa ga je priznani strokovnjak dr. Lovrenčič iz Sodražice. Pretekli teden je bil podoben tečaj za lovske čuvaje drž. lovskih rezervirjev.

Tečaj lovcev v Kočevju

Od 25. do 29. januarja je priredila Okrajna lovska zveza Kočevje tečaj za vzrejo in dressuro lovskih psov. Tečaj je obiskovalo 10 lovcev iz raznih predelov kočevskega okraja, vodil pa ga je priznani strokovnjak dr. Lovrenčič iz Sodražice. Pretekli teden je bil podoben tečaj za lovske čuvaje drž. lovskih rezervirjev.

Tečaj lovcev v Kočevju

Od 25. do 29. januarja je priredila Okrajna lovska zveza Kočevje tečaj za vzrejo in dressuro lovskih psov. Tečaj je obiskovalo 10 lovcev iz raznih predelov kočevskega okraja, vodil pa ga je priznani strokovnjak dr. Lovrenčič iz Sodražice. Pretekli teden je bil podoben tečaj za lovske čuvaje drž. lovskih rezervirjev.

Tečaj lovcev v Kočevju

so kmalu prihiteli gasilci, vendar so lahko rešili le predmete v kleteh, zgornji del hiše pa je do kraja pogorel.

Strašna nesreča je nov opomin, da puščajo stari municijo, orožje in podobne nevarne ostanke preteklega vojne pri miru. Vsako leto znova doživljamo, da se zlasti na paši pastirski igrajo s strelivom in nerediti izgubijo pri tem življenje ali pa ostanje pohabljeni za vse življenje.

Umri je Franc Fink iz Suhorja pri Metliki

Močno je pretresla številne prijatelje in znance na Suhorju in okolici, v Črnomlju in Metliki žalostna vest, da je po težki bolezni umrl 25. jan. na svojem domu Franc Fink, odbornik OLO Črnomelj in LOMO Črnomelj.

Pokojni Fink je bil rojen na Suhorju kot sin malega belokranjskega kmeta, ki mu je skopa zemlja dajala le skromen kosček kruha. Vedno je bil skromen, napreden in pošten; rad je pomagal drugim. Takšnega so fašisti, ki so vdrl v naše kraje, našli in ga odvlekli v internacijo, kjer je prestal vse gorje in ponižanja. Iztrpan in bolan se je vrnil domov in začel pomagati povsod, kjer je terjala porušena domovina pridnih rok. Kot marljivega in naprednega človeka ga je osnovna organizacija Zveze komunistov leta 1948 sprejela v svoje vrste. Ljudje so ga imeli radi, saj so ga poznali kot požrtvovalnega sodelavca. Bil je izvoljen za predsednika KLO Suhor,

Tečaj lovcev v Kočevju

Od 25. do 29. januarja je priredila Okrajna lovska zveza Kočevje tečaj za vzrejo in dressuro lovskih psov. Tečaj je obiskovalo 10 lovcev iz raznih predelov kočevskega okraja, vodil pa ga je priznani strokovnjak dr. Lovrenčič iz Sodražice. Pretekli teden je bil podoben tečaj za lovske čuvaje drž. lovskih rezervirjev.

Tečaj lovcev v Kočevju

Od 25. do 29. januarja je priredila Okrajna lovska zveza Kočevje tečaj za vzrejo in dressuro lovskih psov. Tečaj je obiskovalo 10 lovcev iz raznih predelov kočevskega okraja, vodil pa ga je priznani strokovnjak dr. Lovrenčič iz Sodražice. Pretekli teden je bil podoben tečaj za lovske čuvaje drž. lovskih rezervirjev.

Tečaj lovcev v Kočevju

Od 25. do 29. januarja je priredila Okrajna lovska zveza Kočevje tečaj za vzrejo in dressuro lovskih psov. Tečaj je obiskovalo 10 lovcev iz raznih predelov kočevskega okraja, vodil pa ga je priznani strokovnjak dr. Lovrenčič iz Sodražice. Pretekli teden je bil podoben tečaj za lovske čuvaje drž. lovskih rezervirjev.

Tečaj lovcev v Kočevju

Od 25. do 29. januarja je priredila Okrajna lovska zveza Kočevje tečaj za vzrejo in dressuro lovskih psov. Tečaj je obiskovalo 10 lovcev iz raznih predelov kočevskega okraja, vodil pa ga je priznani strokovnjak dr. Lovrenčič iz Sodražice. Pretekli teden je bil podoben tečaj za lovske čuvaje drž. lovskih rezervirjev.

Tečaj lovcev v Kočevju

Od 25. do 29. januarja je priredila Okrajna lovska zveza Kočevje tečaj za vzrejo in dressuro lovskih psov. Tečaj je obiskovalo 10 lovcev iz raznih predelov kočevskega okraja, vodil pa ga je priznani strokovnjak dr. Lovrenčič iz Sodražice. Pretekli teden je bil podoben tečaj za lovske čuvaje drž. lovskih rezervirjev.

Tečaj lovcev v Kočevju

Od 25. do 29. januarja je priredila Okrajna lovska zveza Kočevje tečaj za vzrejo in dressuro lovskih psov. Tečaj je obiskovalo 10 lovcev iz raznih predelov kočevskega okraja, vodil pa ga je priznani strokovnjak dr. Lovrenčič iz Sodražice. Pretekli teden je bil podoben tečaj za lovske čuvaje drž. lovskih rezervirjev.

Tečaj lovcev v Kočevju

bil je član gasilcev in drugih organizacij. V 38. letu življenja je zapustil mlado ženo in 17-letno hčerko.

Pogreb 27. jan. je pokazal, kako spoštovan je bil pokojnik. Čez 300 ljudi iz Suhorja in okolice ga je spremljalo na zadnji pot. Spremlili so ga tudi člani OLO Črnomelj in mestne občine Metlika, gasilci iz Suhorja in pevski zbor iz Metlike ter vrsta uslužbencev in prijateljev iz Črnomlja in Metlike. Ob grobu se je poslovil od pokojnika predsednik OLO Janez Zurnič, predsednik LOMO Metlika in predsednik gasilske čete iz Suhorja. Pevski zbor in godba na pihala sta z žalostnimi zaključila pogreb.

ALI STE ŽE POSLALI NAROČNINO ZA LIST?

ALI STE ŽE POSLALI NAROČNINO ZA LIST?

in na vajah ali izložen je vladala stroga disciplina. Samo po sebi se razume, da so taki pogoj ugodno vplivali na uspeh tečaja, kar se je pokazalo pri zaključnih izpitih in na tehnik, ki so jih prijeli. Zaključno izpise so z uspehom opravili vsi tečajniki. Novomeško okrožje Partizan je na ta način dobilo vrsto vodnikov, ki so usposobljeni, da teoretično in praktično vzgajajo mladino ter organizirajo tečaje in tekme. Priporočali pa bi, da bi nekaj najboljših tečajnikov poslali na višje tečaje, kjer bi mogli pridobiti na znanju ter postati smučarski učitelji.

Hi koncu pa še to: Gorjance vse posebno pozornost in cenimo, zlasti pozimi. Beseda je vedno le o lepših gorjskih planinah, o idealnih smučiških Pohorja itd., na Gorjance pa — hote ali ne hote — pozabljamo. Tečajniki, ki so se pravkar vrnili, ne morejo prenehati govorniki z misli na gorjske planine, o idealnih smučiških Pohorja itd., na Gorjance pa — hote ali ne hote — pozabljamo. Tečajniki, ki so se pravkar vrnili, ne morejo prenehati govorniki z misli na gorjske planine, o idealnih smučiških Pohorja itd., na Gorjance pa — hote ali ne hote — pozabljamo. Tečajniki, ki so se pravkar vrnili, ne morejo prenehati govorniki z misli na gorjske planine, o idealnih smučiških Pohorja itd., na Gorjance pa — hote ali ne hote — pozabljamo.

Tečajniki, ki so se pravkar vrnili, ne morejo prenehati govorniki z misli na gorjske planine, o idealnih smučiških Pohorja itd., na Gorjance pa — hote ali ne hote — pozabljamo. Tečajniki, ki so se pravkar vrnili, ne morejo prenehati govorniki z misli na gorjske planine, o idealnih smučiških Pohorja itd., na Gorjance pa — hote ali ne hote — pozabljamo.

SAH — PRVENSTVO NOVEGA MESTA

4 in pol, Verbič 3, Kastelic 2 in pol točki itd.

SAHOVSKI DVOBOJ MIRNA PEČ KARTELJEVO

Sahovski dvoboj, ki je bil due 10. januarja, se je spetno odprl v Karteljevu, se je koval z 8,5 : 5,5 v korist Mirnapečevca. Najboljši posamezniki so bili: za Mirno peč Somrak in Vodopivec, za Karteljevo pa Bevs in Lokar.

Okrožno prvenstvo v smučarskih tekih

Letošnje okrožno prvenstvo v smučarskih tekih je potekalo v zelo skromnem obsegu. Na startu smo opazili samo člane novomeškega Partizana. Izjemo predstavlja je mladinec Florjančič iz Trobnja, ki se je uspešno boril s tovariši iz Novoga mesta.

Tekmovalne proge za vse kategorije so potekale z Marofa nad Novim mestom proti Brezovici ter mimo Bučine vasi nazaj na Marof. Izbežal jih je prof. Glonar. Ostalo organizirala je tekmovalna komisija iz Karteljeva, prof. Torževski, Romih in Gregorčič.

Pionirski okrožni prvak je postal talentirani Darovec Anton, kateremu to ni prva zmaga. Prav tako kot danes, je premočno zmagal tudi na nedavnem društvenem prvenstvu. Svoj uspeh na društvenem tekmovanju je potrdil tudi mladinec Pustovar Stanko, ki je zmagal s precejšnjo razliko, medtem ko so bili ostali tekmovalci precej izenačeni. Nesporni prvak pri članih je postal prof. Glonar, ki še vedno ne misli odnehati. Prav je tako!

Rezultati: Mlajši pionirji (12 km): 1. Gregorčič Stanko ml. 2:35. Starejši pionirji (12 km): 1. Darovec Anton 15:55, 2. Berus Ivan 15:51, 3. Čebelič Jože 16:17.

Mladinci (4 km): 1. Pustovar Stanko 26:20, 2. Anžur Stanko 27:11, 3. Čebelič Jože 27:44.

Člani (6 km): 1. prof. Glonar Jože 32:43, 2. Novak Janez 41:25.

Partizan TELESNA VZGOJA

Kočevje je znova pokazalo, kaj zmore

Prve smučarske tekme v republikanskem merilu, ki so potekle soboto in nedeljo dosegle v Kočevju popoln uspeh, so znova potrdile, da se je v Kočevju Partizan dostojno uveljavil med slovenskimi tekmovanjskimi društvami. Najboljše rezultate so bile med člani, med katerimi so nastopili tudi znani jugoslovanski prvaki.

CLANI — 15 km (tekmovalo 149 tekmovalcev): 1. Matež Kordež, Partizan Kropa, 36:24.

MLADINCI — 10 km: 1. Seljak, Kranj, 26:04.

MLAJŠI MLADINCI — 5 km: 1. Komeč, Ilirija, 20:41.

CLANICE — 10 km: 1. Angela Kordež, Kropa, 32:59, 2. Zofka Sega, Loski potok, 34:37. — Naše iskrene

Na kratko smo že poročali o pričetku smučarskega tečaja na Gorjancih, katerega je organiziral Okrožno odbor Partizanovo Novo mesto s pripremo smučarstva in kulture pri OLO Novo mesto.

Tečaj je trajal devet dni. V tem času je 17 tečajnikov, med katerimi so bili učitelji osnovnih šol in vodniki partizanovskih društev novomeškega okrožja, pod vodstvom vodje tečaja, smučarskega učitelja tovariša Perca Andreja, predelali učni načrt, kakršni je bil sprejet na smučarskem tečaju učiteljev in profesorjev telesne vzgoje v Kranjski gori. Ker niso bili vsi tečajniki enako sposobni, jih je bilo potrebno razdeliti v tri vrste, njihovo vodstvo pa zaupati starejšim preizkušnim smuč

MED PODGORCI Delo, uspehi in težave novomeških planincev

O ŠTEMBURJU, PENCI IN PODGORSKEM HUMORJU

Kdo ga ni poznal, veselega Štemburja v Kandijih? Zurs se pišem, se je večkrat pošalil. Štembur mi pravi, da Jožeta saka krščen, za Pepeta me pa imajo. Pa je le on imel druge Pepčke.

Več desetletij je Štembur vodil v tistih časih največjo slovensko občino Smihel-Stopiče. Njegov prednik na županskem stolčku je bil stari Penca, doma tam nekje pod gorami, menda na Težki vodi. Tudi on je bil velik šaljivec. Nekatero sta razdirala s Štemburjem.

Nekje pod Gorjanci je gorelo in novomeški glavar baron Rechbach si je sel z županom Zurcem službeno ogledat pogoščice. Na povratku srečata starca Penca, ki se je vesele maljal proti domu. Štembur ga ustavi ter ga predstavi glavarju kot svojega županskega prednika.

Pokroviteljsko stisne dolgi košeni Penca glavarju roko in meni:

»Me zelo veseli, gospod baron, da jih poznam! Ampak majhni so, majhni! Kaj bi dejal, če bi kak višji gospod zdaj prišel v Novo mesto: glavar majhen, proš (dr. Elbert) majhen, prezident (okrožnega sodišča Gerdešič) majhen, župan (Sladović) majhen, vsi majhni! Pa bi dejal: »Lejte no, lejte, um in voljo ima, telesa pa ne!« Namuzal se je in odzibal dalje.

Po tisti cesti se jih je že mnogo zibalo in se jih še bo, dokler bo v Trški gori rodila trta. Naj vam povem še zgodbo dveh živinskih barantalev, pravih kmečkih tujcev, Zelingerja in Sekula.

Poznal ju je ves svet od Karlova do Kranja in notri do Maribora. Povsod sta barantala in prodajala jalove in krvomodne krave za zdrave. Pod palcem sta tičala lepe solde, v Karlovcu sta na pol zastoj napuščila živino, potem pa hajdi po sejmlji.

Na Bučki je bil semenj. Gnala sta tja več glav in jih prav

dobro prodala. Nazaj grede sta bila celo pot. Pozno v noč sta v Novem mestu zavila še v kavarno. Tam so ju morali slednjic vreči ven. Zdjaj pa domov!

Ko sta koracala proti poganski graščini, se je za Gorjanci že zasvetilo. Merila sta cesto po dolgem in počez. Oglasila se je vest.

Je dejal Sekula Zelingerju: »Bog pomagaj, kaj porečeta pa najini ženi, ko prilezeva tako kasno domov?«

»Kaj kasno, saj bo zgodaj!«, se je zakolcalo Zelingerju. »Mene bo moja s burklamili, je pripricano prstavitl.

Na zdravje!

»Meni bo moja skočila v glavo!«, je pritrtil Sekula.

Pa sta se domislila, da bo pridrojilo nedeljo na Zajčjem vrhu prošenje. Tam se bosta dobila in si povedala, kako sta ju ženi sprejeli.

Komaj sta čakala nedelje, da se pogovorita. Zed pred prvo mašo je mencial Zelinger pred cerkvi. Ko je ugledal tovariša, mu je brž hitel naproti.

»Joj, ti ne veš, Sekula, kako je bila moja žena vesela, ko sem prišel domov! Objela me je

in poljubila od samega veselja. Ze deset let ne pomnim tega. Mislija je, da so me v Gorjancih oropali in ubili. — Kaj pa je tvoja rekla?«

»Čez živino se je prav jezila, čez živino!«, je važno pravil Sekula.

»Kako to?«
»Obrnila se je prav divja k meni in pričela mahati: »Prekleta krava, prekleti prašič, preletli bik, preletta svinja!« — ampak meni pa tudi žal besede ni rekla.«

In ker smo ravno pod goro, kot pravijo ljudje tam doli pod Gorjanci bi vam opisal še misijon v Stopičah, podgorski vasi, od koder dobivajo Novomeščani vodo v svoje kuhinje.

V Stopičah torej je bil misijon. Vse je šlo k spovedi. Najbolj je imelo podgorske fante, kaj in kako bo. Pa so se zmenili in se zrinili ob misijonsko spovednico.

Ko je bil prvi fant s svojo grešno bisago pri kraju, ga je vprašal strogi spovednik: »Ali imaš še kaj na vesti?«

»Orglal sem, gospod, orglala, skesano vzdihne mladenič.

»To ni nič hudega!«, ga je potolažil misijonar in ga s pokoro in odvezo odpustil.

Pa je orglal drugi in tretji in deseti in vsi so odšli lahkih src iz spovednice. Nazadnje pa se je spovedniku le zadelo čudno, da je orglal vse mladi podgorski svet in pobaral naslednjega, ki je tudi orglal, kaj to pomeni. Jecjalje in ves rdeč mu je fant zaupal svoj greh. Tedaj pa se je misijonar urno stegnil iz spovednice in zaklical: »Fante, vsi, ki ste orglali, nazaj!«

Boljšje je odpravil Stinetov Lojzek na pašni tam nekje pod mehovski razvalinami. Ni mu bilo slabo. V šoli so ga sicer videli bolj poredko, zato pa je bil bolj točen pri svoji živinici. Pa ga je nekdo na pašni nagovoril mešan, ki se je vračal z Mehovega:

»Kako ti je pa ime, fantek?«

»Lojzek sem.«

»Kaj pa delaš?«

»Saj vidite, da kože pasem.«
»Ti, ali veš, zakaj ima koza rep pokonci?«

»Vem.«

»No, povej!«

»Dajte krono, pa bom povedal!«

Dobil je krono. »No, le povej!«
Odmaknil se je Lojzek malo od poti in se odrezal: »Zato, da jo vi lahko nekam pišete!« In že je bil pri svojih kozah.

»Odzaj zna biti naš Podgorec, odrezav, pa še kako! Pravijo, da je bilo pred desetletji v Gaberjih pod gorjanskim studenčkom Gospodičino. Vojaki so prišli v vas na vaje. Nastanili so jih po vseh kmečkih domovih. Med jedjo je naslednji dan izvelik objesten lajtnant sabljjo iz nožnice in jo položil na mizo poleg sebe. Kmet je to nekaj časa gledal, potem pa se je odstranil in se brž vrnil z gnojnimi vilami. Položil jih je poleg sablje.

»Kaj pa to pomeni?«, se je začudil objestni lajtnant.

»O nič, gospod, nič posebnega!«, se je smehljaj Podgorec.

»Pri nas na kmetih tako jemo, da uporabimo k velikemu nožu tudi velike vilice!«

— t

»AD MILIJON ŽRTEV PROMETNIH NESREČ V AMERIKI

Prvo smrtno žrtev prometne nesreče z avtom so zabeležili v Ameriki leta 1899. Takrat je bil avtomobil še zelo redka stvar na ameriških cestah. Od tedaj pa do konca leta 1952, je izgubilo življenje pri avtomobilskih nezgodah v Ameriki 1 milijon 76.600 ljudi, ali 64.000 ljudi več, kot jih je izgubila ta dežela v vseh vojnah, vstevši tudi žrtve na Koreji.

PLANINSTVO NA DOLENJSKEM JE STARO KAKIH TRIDESET LET, OZ. VES TA ČAS JE BIL V NOVEM MESTU NEKAJ LJUDI, KI SO BILI PLANINCI, KI SO SE TRUDILI, DA PRIVABJO OBLISOVALCEV NA NAŠE GORJANCE IN DRUGE HRIBE, KI SO SKRATKA PROPAGIRALI LEPOTE DOLENJSKEGA GORSKEGA SVETA.

Danes je tudi novomeško planinsko društvo postavljeno na trdnješe in širše osnove, člani so se pomnožili, dejavnost je narasla, vendar je planinska ideja pri nas še zmerom premalo zakoreninjena. Planinsko društvo bi moralo biti tudi pri nas vseumozična organizacija, da bi lahko uspešno opravljala svoje naloge in družbene naloge, ki

Lepa, prelepa je naša domovina. S svojimi ravninami, soteskami, griči in hribi in skalnimi orjaki. Dvakrat lepa, najprej zato, ker res velja, kar je Cankar zapisal o nji: »In zrasla so nebesa pod Triglavom...«, drugič pa zato, ker je ta zemlja tisto dragoceno, kar je bilo naših pradedov, je naše in bo naših potomcev — naša domovina! Ne samo delati zanjo, tudi spoznati jo, je častna dolžnost nas vseh. Čim bolj jo bomo poznali, toliko bolj jo bomo vzljubili in ljubili, toliko več nam bo odkrila svojih lepote in čarov. In od kje se nam odpre lepši pogled nanjo, kakor z naših gora in vrhov! Kje naj se bolj naplijemo njenega čistega ozračja in sonca, kakor v višavi naših planin! Priljubiti klicu gora, privabiti ljudi nanje, to je tista velika naloga in poslanstvo in tudi etika planinstva, naših planinskih društev. Popeljati delovnega človeka, popeljati mladino v naravo, v neskaljeno razvedrilo, da si utrdi telo in duha, da pogleda z vrha ta naš prelepi slovenski svet, to hoče organizacija planincev. Prav zato je postala naša množična organizacija in mora postati še vse bolj, da se bo ideja planinstva res trdno zakoreninila in razširila. To ne velja samo za kraje, kjer kipe visoko pod nebo skalni orjaki, velja prav tako tudi za naše dolenske kraje s srednjim in nižjim gorstvom, ki nimajo vrhov za kak alpinizem, so pa čudoviti prav za planinstvo.

To je v kratkem program planinske organizacije, to so »markacije«, po katerih se planinstvo v svojem prizadevanju ravna. In tak je tudi program Planinskega društva v Novem mestu, društva, ki se dobesedno »piti in trudi« za razvoj planinstva v novomeškem področju Dolenjske.

Pregled je pokazal veliko prizadevanje odbora in tudi uspehe, lepe uspehe v težkih pogojih, obširno delo, ki društvo čaka letos, nujne zadeve, ki jih je treba čimprej rešiti, in kot kontrast vsemu je pa blagajnik pokazal — prazno blagajno! Zato je zaključek zbora izzvenel v SOS vsem tistim, ki lahko kaj pomagajo — pomagajte! Pomagajte, da bomo lahko imeli naš Dom na Gorjancih odprt, da bomo lahko plačali oskrbnika, kajti Dom mora biti odprt tudi pozimi, ko ni prometa, in je treba oskrbnika vseeno plačati. Kaj bi Dom brez oskrbnika (brez stalnega nadzorstva) pretrpel, lahko uganemo vsak sam! Mislimo pa, da nihče ne želi, da bi se Dom Vinka Paderšiča na Gorjancih, zgrajen s toliko požrtvovalnostjo in udarnim delom planincev, moral zapreti, in da bodo mestna občina, okraj, tovarne itd. priskočili na pomoč. Vsek nekaj, pa bodo lahko planinci hodili spet bolj jasnih obrazov (zlasti pa gospodar in blagajnik). Poudariti je pa treba, da je Dom na Gorjancih naša skupna last, tudi bi ne bilo prav, če bi morali planinci trkati na vrata novomeških podjetij, ki so že tako zmeraj prva na vrsti.

Dom na Gorjancih je postal v lanskem letu še mikavnejši. Prepleskali so ga s firnežem, postavili okrog lično leseno ograjo in zasadii grmičje, uredili so potrebne klet, skupnjo ležišče pa je dobilo peč, da so smučarji lahko na toplen. Skupno ležišče je razširjeno, da poleti lahko prenočuje 30 planincev. Dom je zmerom z vsem dobro oskrbovan.

Lani je Dom obiskalo precej Dolenjcev, pa tudi več izletniških skupin, tako iz Celja, Ljubljane, iz Karlova in Zagreba. Smučarske tečaje so imeli Novomeščani in Zagrebčani. Dom je bil pa polno zaseden le od srede julija (prej je bilo slabo vreme) pa do konca septembra, zato ni čudno, da ni mogel biti rentabilen. Domu se obeta električna razsvetljava, obnoviti bi bilo treba tudi razgledni stolp na Trdinovem vrhu, kar bodo finančno podprli tudi Zagrebčani (zagrebško planinsko društvo), vsaj tako so obljubili.

IO IN ONO Dobro uspevajoče žensko podjetje

V Clevelandu imajo ženske svoje gospodarsko podjetje — žensko federalno hranilnico in posojilnico. Ustanovljeno je bilo leta 1935 z zelo skromnimi sredstvi, sedaj pa razpolaga z premoženjem 40.000.000 dolarjev.

Eno leto je živel v steklenici

Avstrijec Rudolf Schmid je 20. decembra lani končno razbil s kladivom steklenico, v kateri je živel eno leto. Popolnoma izčrpanega so takoj odpeljali v bolnišnico.

Schmidu so zaprtega v steklenici razkazovali po vseh mestih Zapadne Nemčije. Sprva je imel pri sebi v steklenici tudi 14 kač, pa so vse poginile. Za časa svojega enoletnega »zaprtja« v steklenici je shujšal okrog 30 kg.

SOLEA KREMA VSAKEM ČASU

Dolžnost društva, ki se je odobro zaveda, je: pridobiti čim več članov, zlasti mladine. Tukaj pa mu morajo pomagati vse množične organizacije in sindikati in vzgojitelji na solah. Pri reševanju raznih problemov mladine naj bi odgovorni pomislili, da je nemara tudi v planinski organizaciji ena od poti, da se mladino odtegne kvarnim vplivom krčm in podobno (spominimo se na predvojno napredno Društvo kmečkih fantov in deklet).

Na občnem zboru so tudi precej razpravljali o novi avtocesti Zagreb — Ljubljana, kajti ta bodoča cesta močno zadeva tudi dolenjsko planinstvo in turizem. Toda o tem v posebnem članku.

Novemu odboru društva spet predseduje Roman Kobe.

IN NE POZARITE... do 15. februarja imate čas, da se uvrstite med tiste, ki potrebujejo novo žensko kolo, blago za... ali plašč, jedilni servis ali katero koli izmed 24 nagrad, ki jih bomo še ta mesec razdelili med naše naročnike. Obnovite naročnino še danes — morda čaka sreča prav vas.

Z LETALOM NA LOV IN - V SMRT

12 trgovcev in poslovnih ljudi iz ameriškega mesta Shreveport se je s privatnim letalom odpravilo na lov. Pri povratku z lova je letalo zašlo v smrtni vihar in strmoglavilo. Vseh 12 oseb se je ubilo.

ZA DOBRO VOLJO

CVIČKARSKA PAMET Matija sedi za mizo v krčmi in tuhta: »Bi še pol litra ali ne? Glava pravi: Ne! Trebuš pravi: Še! Človeka, koga naj ubogam? Ze vem: glava je bolj pametna ko trebuš, pametni pa zmerom odneha. Hej, Mitka — še pol litra!«

LOVSKI BLAGOR

Jaka je huđ lovec, boljši kot strelec. Začniti je meril v zajca, ga zgrešil, nato se pa pobahal: »He, zadel ga res nisem, ustrašil se je pa le!«

ODRSKA PRIVLAČNOST

Njega dni je neko gasilno društvo začelo prejetati tudi gledališke predstave. Najprej so naštvudirali »Genovefo«, jo zaigrali in igrali kar naprej, dvorana pa zmerom nabito polna. Neke tujci, ki se je mudil v tistem kraju, je začudeno pobaral: »Hudirja, kaj pa počnete, da ljudje tako rinejo k tej igri?« »Oh, veste da jih zanima, kako županova koza igra košto.« so mu pojasnili.

Brez besed...

OGLASUJTE V NAŠEM LISTU!

Dva in polkrat hitrejši od zvoka

Tudi v naših kinematografih smo gledali napet, dokumentarni film »Hitrejši od zvoka«. Lani decembra je za ameriški pilot major Yeager dosegel dva in polkrat hitrejšo brzo kot ima zvok. Na svojem raketen letu »Bell« je letel z brzino, o kateri mima duše lahko rečemo, da je fanta-

sična — 2575 kilometrov na uro (iz Ljubljane do Beograda bi potreboval okrog 12 minut!).

»Nisem čutil ničesar posebnega,« je dejal, ko so ga vprašali, kako se je med poletom počutil. »Da nisem imel Machmeera, bi ne mogel imeti niti pojma o brzini, o katero sem letel.

Neki bombardier je potegnil njegovo letalo v višino 10.000 metrov. Takrat je major Yeager spustil v pogon tri izjem svojih štiri raket in zletel do višine 15 tisoč metrov; nato je s pomočjo četrte rakete dosegel višino 23.000 metrov. »V tem trenutku,« je kasneje povedal major, »sem naravnal letalo in ugasil motor. Dosegel sem višek brzine. Gorivo, ki mi je doveljalo le štiri do pet minut poleta, je bilo skoraj čisto izčrpano. Zunanji deli letala so se silno segreti vsled trenja z zrakom, roda »Bell« je zgrajen tako, da prenese tudi take temperature. V trenutku, ko sem poznal raketo, sem bil oddaljen od svojega vzletišča 130 km. Spuščal sem se kakor jadrarno letalo in normalno pristal. Ko je brzina letala rasla, sem čutil le nekaj udarcev.«

Konstruktor letala, s katerim se je peljal za ameriški pilot, že gradi nov tip — »Bell X-II« — o katerem pravi, da bo zlahka posekal dosežani brzo 2575 km. In nekoč, komaj pred pol drugim stoletjem, ko je šlo za uvedbo prvega vlaka, za katerega so preračunali, da bo vozil z brzino 30 km na uro, so učeni možje na Angleškem dvignili cel halo, češ to je brzina, ki je nobeno človeško bitje ne bo preneslo! Danes je pa ta brzina prekosna malone stokrat.

ZAHTEVAJTE POVSOD

V VSAKO HIŠO DOLENJSKI LISTI

SOLEA BELA BARVA ZA BELO PERILO

ZAHTEVAJTE POVSOD

VELIKI DNEVI Povest

Njihovo pesem je spremljala živahno petje ptic v Veliki lozi. Ko so otroci zagledali partizane, ki so okrašeni z zelenjem in cvetjem korakali za svojim komandirjem in za svojo četno bojno zastavo, so jih burno pozdravili:

»Zdravo, partizani!«
»Zdravo, pionirji!« so jim borci odzdravljali nasmejanji obrazov.

Na čelu čete je ob Potočniku in zastavniku korakal Ivo, ki je bil že zdrav. Borci so ga izvolili za četnega komisarja. Tudi Milena in Metka sta bili med borci.

»Ziveli, slovenski partizani!« so zaploskali domačini, ki so se kakor na ukaz zbrali pred Starihovo hišo sredi vasi.

Ah, glej, kdo neki je tistile mladi, zagoreli fant, ki se je sredi šumnega veselja in vesele pesmi harmonike odrgal od čete in poletel k Starihovi Barici? Oh, saj to je vendar Tijače! Pravecni korenjak je postal! Visok, močan, zdrav fant, z brzostrelo prek ramen. Kdo bi mu zameril, če ni mogel pričakati, da bi bil komandir zastavil svojo četo? Pohitel je k svoji materi in jo burno objel. Krčevito se je solzna mati vrgla v njegov objem.

»Tijače, sin moj!« je od veselja in iznenadne sreče zajokala mati.

Danica je obstala ob strani. Oči so ji stajale od radosti nad bratovo vrnitvijo v domačo vas. Ah, kako ponosna je bila nanj, na tega svojega junaškega brata, ki se je zdrav in vesel povrnil s hrabro partizansko četo v Dobravce!

»Mene ne vidiš?« ga je ogovorila, ko je še zmerom smejoč se, da je kazal vrsto zdravih, belih

zob, zrl materi v oči, kakor da se ne more nagledati njenega milega obraza.

Sunkovito se je okrenil k njej.
»O, Danica! Sestrical Kako si zrasla! Zdravo!« Segel ji je v roko in jo prižel k sebi na široka, mladeniška prsa.

Vsa vas, mlado in staro, je bilo zdaj že zbrano pri partizanih. Pomešali so se mednje, ti dobri, prisrčni ljudje in jim ponujali kruha in vina. Dajali so iz čistih src in vzradošeni nad svobodo, ki se jim je končno vendarle nasmehnila. Borci so se pokrepčali, nakar so skupno z Dobravčani proslavili ta veliki dan.

Danica je že prej, čim je zvedela, da bodo prišli, družno s pionirji in pionirkami okrasila z zastavicami, cvetjem in zelenjem obsejni prostor pred Žugljevim podom, kjer so borci zdaj v naglici postavili oder in zaigrali presrečni vsačanom Klopčičevo igro »Mati«. Zatem so zapeli nekaj prelepih partizanskih pesmi.

Po končani proslavi pa je komandir Potočnik nagovoril dobравške pionirje in pionirke.

»Pionirji, moji dragi učenci!« je zaklical v tišino. »Lepo ste nas sprejeli. Hvala. Vesel sem vas! Zdjaj vidim, da sem vas prav učil in da vam mojih naukov ni mogel nihče iztrgati iz srca. Vidim, da tudi maestro Bastiani v vaših srečih ni mogel zažidati ljubezni do naše domovine.«

»Dol Bastiani!« je zaklical Žugljev Jožek.

Nasmejal se mu je in nadaljeval: »Da, tudi Bastiani bo sprejel zasluženo plačilo,« se je obrnil k Starihovi Barici in njeni hčerki Danici, zatem pa se srečal še z očmi ljubljenskega Tijačeta. »Niker ne mislite, da smo pozabili na njegovo zločino! Nismo! Ne bojte se! Nismo pozabili, da je izdal starega dobравškega kovača Miketa in njegove tovariše, ki so umrli mučniške smrti za našo svobodo! Bastiani je sicer zbežal iz Gradaca. V Kočevju pa so ga naši tovariši zajeli in spravili na varno.«

»Pred ljudsko sodišče z njimi!« so zaklicali pionirji.

»Zgodilo se bo po vaši volji, pionirji!« jim je objubil.

Ob spominu na izgubo dragih mož, ki so jih lansko leto fašisti pobili, so ženske presunljivo zajokale, da ni ostalo suho niti eno oko. Tudi partizanom so se oči ovlažile ob spominu na žalostne dogodke, ki so se lansko leto kakor besneča lava iz bruhajočega vulkana zgrnili nad uboge Dobravčane.

»Mi partizani gremo naprej!« je Potočnik dalje govoril. »Naprej za našim svetlim ciljem! Nihče ni mogel doslej zavreti naših korakov v svobodo, nihče jih ne bo poslej! Vaši bratje po krvi in jeziku, sinovi svobodne Slovenije hite z ramo ob rami s partizani iz Črne gore, Hrvaške, Bosne in Hercegovine, Srbije in Makedonije za bežičimi fašisti, da jih razorože in naženejo odkoder so prišli. Toda vedite, dragi pionirji — vojne še ni konec...«

»Konec je! Konec! Fašisti so že zbežali iz Bele krajine!« so pionirji zatopotali z nogami po tleh in zaploskali v zahvalo partizanom, ker so fašiste kakor nadležni plevel pometali z domače grude.

»Dejal sem: vojne še ni konec! Italija je kapitulirala, obveščeni pa smo, da se Hitlerjevski škornji že bližajo Ljubljani. Svabi bodo zdaj poskušali vdreti v zapuščene fašistične postojanke. Tudi v Belo krajino bodo hoteli vdreti in pogaziti vse, kar smo si priborili s krvjo.«

»Ne smejo priti! Ne pustite jih!« so zdajci zaklicali že vsi zbrani, ki se jim je ob teh Potočnikovih besedah pričel znova plaziti strah v razočarana srca.

»Ne bodo prišli, ker se bomo borili dotle, dokler ne potofemo tudi Hitlerjevih roparjev in morilcev. Tudi naša zmaga nad nacisti je blizu. Še se bomo borili, še bomo prelivali kri za svobodo naše domovine. Vi pa nam boste pomagali, kajne pionirji!«

»Pomagali bomo, tovariš učitelj!« so svedčano obljubljali otroci.

»Da, pomagali bomo,« je ponovila Starihova Danica. »Samo povejte nam, kako?«

»Majhni ste še, ali vaša srca so velika. Četudi ste majhni, delajte še nadalje za našo pravično stvar. Zbirajte zdravilna zelišča za partizanske bolnišnice, zbirajte pri dobrih ljudeh obveze in

hrano za borce, ki ranjeni leže v bolnišnicah. Prelivali so kri za vas in za vašo svetlo bodočnost!«

»Zbirali bomo in delali za našo partizansko vojsko!« so veselo zaklicali in oči so se jim svetile od ponosa, da lahko tudi oni s svojim drobnim delom sodelujejo v veličastni borbi za dokončno zmago in popolno osvoboditev vse Slovenije, vse Jugoslavije.

»Pomnite vašo obljubo, pionirji!« je za zaključek zaklical še komisar Ivo. »Vsi delajte za pravično stvar! Mi odhajamo dalje proti Metliki, in še dalje, vse do zmage, dokler ne bomo ponesli svobode v slednjo slovensko vas. Zapojte, pionirji!«

Objeli so se in objeli so stoječ drug poleg drugega zapeli veselo pesem:

»Hej brigade, hitite!«

Večerilo se je. Sonce je tonilo za Rogom, za gorovjem, kjer so se v času fašističnih hajk razvijale najveličastnejše borbe za svobodo slovenske domovine.

Partizani so v mraku zapustili Dobravce. Vesela, poskočna pesem harmonike jih je spremljala. Le dalje, le dalje od zmage do zmage, partizani!

Z njimi je odšel tudi Starihov Tijače. Objel je mater in sestrico Danico ter odkorakal z borci novim zmagam nasproti. Odšel je, da bo na zelenih Gorjancih branil Svabom prihod v Belo krajino, ki je komaj zaživela v svobodi in te svobode noče več izgubiti.

Nekdo se bo povrnil v Dobravce in nadaljeval očetovo in dedovo delo. Popravl bo kovačnico in koval novo srečo Starihovi domačini; srečo, ki je popolna samo pod svobodnim soncem. Domovina krvavi iz tisočih ran in krvavo bo potrebovala na tisoče in tisoče ljudi, ki bodo z delom svojih pridnih, žuljavih rok ustvarili nov, svetlejši in lepši dom vsem, ki jim ustvarjajoče delo sladi življenje. Starihov Tijače, mladi dobравški kovač bo tudi po končani zmagi zvesto služil domovini in delal za njeno srečo in blagostanje.

Konec.